Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1111 — ՈՒՐԲԱԹ 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1887 — (Դ. Տ.) 30 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1887 — 12 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1305

20 ՓԱՐԱ (ՃՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂԴԵՆ,
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ԹԵՐԹԱՆԱՏԱՆ ՕՐԱԳԻՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (ՃՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	դահեկան արծաթ		160
» » Վեցամսեայ	»	»	80
» » Եռամսեայ	»	»	40
Դաւառաց եւ օտարոցի Թղթատարով տարեկան	»	»	240
Դաւառաց համար եւ օտարոցի Թղթատարով վեցամսեայ	»	»	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	Ֆրանք		56
» » վեցամսեայ	»		28

Դուրս գրուած լրագրաց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. խմբագրութեան գրուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Derbent Han Constantinople

Կ. ՊՈԼԻՍ, 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, 1887

ԵՐԵԿԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(ՍԵՊՏ. 24ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 26 ՍԵՊՏ.)

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Կ. Պոլիս, 24 սեպտ.

Բ. Դուռը չորեքշաբթի օր երկար հեռագիր մը ղրկելով Բեռլերսպուրգի օսմ. դեսպան Շաքիր փաշային, ծանոյց հետեւեալ բարեփոխումները զոր կը հաղորդէ Պ. Կիրսի, Պուլկարիոյ մասին ռուսական առաջարկին նկատմամբ.

Բ. Դուռը կառաջարկէ որ Թուրքիա նշանակէ Իշխանական երկրորդ Տեղակալ մը, որ գործէ Իշխանական Տեղակալ ռուսագիր Էրնռօթ զօրավարին հետ համախոհ։

Երկրին Տեղակալը հաւասար իշխանութիւններ ունենալով, կառավարին զՊուլկարիա, և նոր ընտրութեանց ձեռնարկէ, որոց Արեւելեան Ռումելի չմասնակցի։

Սոպրանյէն ընտրէ նոր Իշխան մը, երկուց Տեղակալաց կողմէ որոշեալ ցանկի մը մէջէն։

Տեղակալը պաշտօնավարեն երեք կամ չորս ամիս։

Շաքիր փաշա եաղդա գնացած էր ջուրերը մտնելու, երբ Բեռլերսպուրգի հասաւ Բ. Դրան հեռագիրն։

Օսմ. դեսպանին հրաման տուուեցաւ անմիջապէս Բեռլերսպուրգ վերադառնալ, Պ. Կիրսի հետ բանակցելու համար։

Պերլին, 24 սեպտ.

Դարլիզ կը ծանուցանէ թէ Ռուսիա այժմ կառաջարկէ Վարտէմառ Իշխանն իբրեւ Պուլկարիոյ Իշխան։

—Պուքրէշի հակապուլկար այլ իրաղեկ թերթ մը կը պատմէ թէ ժամանակէ մ'ի վեր չատ կը խօսուի Կլեմես Եպիսկոպոսին վրայ, որ Դրնովայի Մեդրապոլիտ է, և հետեւաբար կը կառավարէ Սոֆիայի թեմն, և միանգամայն Պուլկարաց Էկզարխին ներկայացուցիչն է Պուլկարիոյ Կառավարութեան մօտ։ Վերջերս Կլեմես Եպիսկոպոսին ռուսասէր զգացումներ արտայայտելուն պատճառաւ, Ֆերտինանտ Իշխանին նախարարք Եկզարխ Դեր Եղէգ Արքեպիսկոպոսին խնդրեցին Կլեմէս Եպիսկոպոսին պաշտօնանկութիւնն։ Էկզարխը մերժեց, առարկելով թէ Կլեմէս Եպիսկոպոս պուլկար Եկեղեցւոյն կանոնաց հակառակ ընթացք մը չէ ունեցած, և թէ ինք՝ Էկզարխը՝ չի կրնար պաշտօնանկ ընել զնա, այլ Ս. Սինոդին մէկ մասն հարաւոր է։ Կ. Պոլսոյ Էկզարխին, ազգասէր Պուլկար մը լսելով հանդերձ, Ռուսիան չվշտացնելու կողմն է, և գիտնալով թէ Կլեմէս Եպիսկոպոսին պաշտօնանկութիւնն հակառուցոյց մը պիտի լլիր, Էկզարխն ասոր առջեւն առնուլ ուզած է, օրինական արգելքի մը ետեւէ ապաստանելով։

Այս կերպիւ չյաջողելով, Պ. Սգամպուլով և պաշտօնակիցք Էկզարխին կը ըսպառնան պաշտօնանկ ընել զինք եւ պուլկար եկեղեցւոյ նոր Պետ մ'ընտրել։ Պուլկարիոյ ազատամիտ ազգային կուսակցութիւնն ի վաղուց չի հանդուրժեր արդէն պուլկար կղերին մեծագոյն մասին ռուսասէր ոգւոյն, և իւրոյժը փորձելով Էկզարխին վրայ, կուզէ խիստ օրինակ մը տալ բոլոր կղերին՝ հոգւով ու սրտով փարելու համար ազգային կուսակցութեան։

Բայց ասոր ալ բացարձակապէս կ'ընդդիմանայ օսմ. Կառավարութիւնը. Բ. Դուռը կը յայտարարէ թէ Էկզարխն իւր քահանայապետական պաշտօն ի գործ կը դնէ Վեհ. Սուլթանէն տուեալ Պերատի մը ոյժով, և բաց ասոնց, Էկզարխին իշխանութիւնը Պուլկարիոյ Իշխանապետութեան սահմաններէն դուրս ալ կը տարածի։ Կայս. Կառավարութեան այս առարկութիւն յոյժ բանաւոր է. զի Պուլկարաց Էկզարխը բոլոր Պուլկարաց Կաթողիկոսն է գրեթէ. և այս հանդամանքով, իւր իշխանութեան ներքեւ են ո՛չ միայն Պուլկարիոյ, այլ և Արեւ. Ռումելիի, Մակեդոնիոյ, Կ. Պոլսոյ և գաղթականութեանց Պուլկարը։ Հետեւապէս, ամենուն հաւանութեամբ եւ Պուլկարաց եկեղեցական բարձրագոյն ժողովոյն մասնակցութեամբ միայն կարելի է վճռել Պուլկարաց Կաթողիկոսին պաշտօնանկութիւնը։

Նոյ. կ'ըսէ թէ «գերման Կառավարութեան Պուլկարիոյ դէմ սպառնալիքներ ընելով Ռուսճուգի գործին մէջ լեկատաւոր գոհացում ձեռք բերելն օրինակ մ'է, որուն դիւրաւ կրնայ հետեւիլ Ռուսիա։ Ո՛չ ոք կրնայ զլանալ Ռուսիոյ ինչ որ չէ գլացուած Գերմանիոյ, այն է՝ անձնական թշնամանքի մը համար անձնապէս վրէժ լուծելու իրաւունքը։ Բայց դեռ ժամանակ ունինք հետեւելու Պերլինի Կառավարութեան ի գործ դրած սպառնական մեթոտին՝ երբ ուրիշ ամէն միջոցք սպառուին։»

—Ս-ֆլ., 23 սեպտ.

Պ. Քարավէլով կ'ըսէ թէ ընտրական պայքարը կորսուած է, մինչեւ իսկ եթէ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը միացեալ մնայ։ Կարելի չէ մաքառիլ կառավարական ճնշման դէմ. Սոպրանյէին 292 անդամներէն հաղիւ 90ը կրնան ընդդիմադիրը լլնել։

Տուգնիձայի և Լօմ-Փալանքայի ճամբուն վրայ նոր աւազակութիւնք տեղի ունեցան։ Կառավարութիւնը զօրք կը ղրկէ հսկելու համար այս ուղեաց վրայ։ Երէկ ի Սոֆիա կախաղան հանուեցաւ աւազակ մը որ աւտորեացի հպատակի մը վրայ յարձակած էր։

Թարլին Վիէննայի թղթակիցը, Պուլկարիայէն առնուած վերջին լրոց վրայ յենլով, վստահութիւն կը ցուցնէ թէ խաղաղութիւն պիտի պահուի Պուլկարիոյ մէջ։ Պուլկար գաղթականք որք Ֆերտինանտ Իշխանին Պուլկարիա մտնելէն ի վեր հաւաքուած էին պուլկարական սահմանաց վրայ, այս օրերս վերջին ցրուեցան։ Պուքրէշի ռուս դեսպանն հասկցուցեր է անոնց թէ գործողութեան ժամը չէ եկած դեռ, և թէ աւելի նպաստաւոր ժամի մը պէտք է սպասեն։ Այս հրահանգի համեմատ, գաղթականաց մեծագոյն մասը վերադարձեր են Օտեսա, Ռիշիէվ և Ռէնի։

Պ. Ֆրէյշան, նախկին քարտուղար և արժէ խորհրդական Ֆերտինանտ Իշխանին, ըսեր է խմբագիրներու թէ Իշխանը լիակատար վստահութիւն ունի ապագային վրայ և բնաւ երկիւղ չի տածեր ընտրութեանց ելքին վրայ, հակառակ ռուս գործակալաց մեքենայութեանց։ Պ. Ֆրէյշան կը կարծէ թէ Պ. Զանքով և ռուսասէր կուսակցութիւնը. ժողովրդականութիւն չունին Պուլկարիոյ մէջ և ընտրական պայքարն անոնց համար կոծանում պիտի լլնի։

Ֆերտինանտ Իշխան աւելի Բ. Դրան քաղաքականութեան նկատմամբ հոգ կ'ընէ քան արեւմտեան Տէրութեանց։ Չի վախնար որ Տէրութիւնք ուղղակի միջամտութիւն մը կ'ընեն։ Բայց ռուս զօրավարի մը հետ օսմ. պատուիրակութիւն մը ղրկելու առաջարկը բաւական երկիւղ պատճառեց Իշխանին շուրջը գտնուողներուն։

—Տէյլի Նիւ-Ղին Պերլինի թղթակիցը կը հեռագրէ. «Այն զրոյց թէ Բ. Դուռը տրամադրութիւն ցուցած է կուսակալ մը ղրկելու ի Պուլկարիա՝ հաստատման կը կարծուի դեռ։ Բայց չատ հաւանական է այժմ թէ Թուրքիա վերջնապէս ի գործ պիտի դնէ ազդու միջոցներ ի լուծումն պուլկարական խնդրոյ։»

Ընդ. Թղթակիցը կ'իմանայ թէ Գերմանիա ո՛չ միայն պիտի ընդունի օսմանեան առաջարկներն, այլ և պիտի պաշտպանէ զանոնք միւս Տէրութեանց քով։ Դժուարութիւնն այն չէ թէ Տէրութիւնք պիտի համաձայնին Օսմ. կուսակալի մը առաքման վրայ, այլ թէ Տէրութիւնք ի՞նչ պիտի ընեն եթէ Պուլկարիա չճանչէ այդ պաշտօնատարին իշխանութիւնն, ինչպէս հաւանական է յոյժ։»

Անցեալ երեքշաբթի Բրեմնայի եւ Լոմաձի միջեւ թղթատարն արդիւնեցաւ աւազակաց կողմէ, որք կողոպտեցին թղթատարական պարուսակին պարունակած 6,500 ֆրի դրամն ու արժէքաւոր թուղթերը։ Լօմ-Փալանքայի և Բուդրլիձայի միջեւ ուղեորք եւ աւտակք կռուի բռնուեցան։ աւազակներն սպաննեցին մարդ մը և վիրաւորեցին 25 մարդիկ։ Ֆրոյնի և Էրլոբոլի միջեւ աւազակներն սպաննեցին հինգ ոստիկան և պաշտօնակալ մը։ Ֆրոյնի և Սօգոդի միջեւ, աւազակներն սպաննեցին մարդ մը, վիրաւորեցին երկու մարդիկ եւ գողցան 400 օսմ. ոսկի։

Այս ծանր եղելութեանց առջեւ, որք Պուլկարիոյ ներքին վիճակը չատ անկարգ կը ցուցնեն, Պ. Սգամպուլովի վարչութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առնու հարկին մէջ կը գտնուի, և որպէսզի թէ դէն ի ձեռին բռնուած աւազակներն ի կախաղան հանուին կը յուսայ խիստ հարուած մը տալ ներքին բարեկարգութեան այդ մեծ թշնամեաց։

Պուլկար կառավարութիւնն երկու տարւոյ տուրքերը կանխիկ կը հաւաքէ իշխանական գանձուն անձնութեան պատճառաւ, յուսալով թէ երկրորդ տարւոյն մէջ փոխառութիւնն արդէն կնքուած կը լլնի։

—Արհեստաւորաց ներկայացուցիչներու գումարման մը մէջ, յորս մ300 անձինք ներկայ էին, Պ. Սգամպուլով ատենաբանութիւն մ'ընելով, ըսաւ թէ առաջիկայ Սոպրանյէն պիտի դնէ մարի յոյժ տաղնապալի պարագայից մէջ։ Կը յուսայ թէ Սոֆիա քաղաքը պիտի ընտրէ կառավարական քաղաքականութեան պաշտպան երեսփոխանները։ զի Պուլկարաց համար հայրենասիրական քաղաքականութիւնն այդ է միայն, քանի որ այդ քաղաքականութիւնն է որ երկու տարէ ետեւ կը մաքառի Պուլկարիոյ թշնամեաց դէմ։ Այս ատենաբանութիւն չերմապէս ծափահարեցաւ, և բաղուութիւնը ցրուեցաւ առանց ո՛ւ է անկարգութեան։

—Ս-ֆլ., 25 սեպտ.

Երեկուընէ ի վեր զրոյց կը պտրտի թէ Գերմանիոյ, Ռուսիոյ, Ֆրանսայի և Թուրքիոյ միջեւ համաձայնութիւն գոյացեր է՝ ի Պուլկարիա ղրկելու համար Խնամակալութեան Տեղակալ մը եռամեայ պայմանաժամով։

Պուլկար կառավարութիւնն այս մասին պաշտօնական կամ կէս-պաշտօնական զեկուցում մը չստացաւ, և կը կարծուի թէ փորձի համար հնարուած զրոյց մ'է այդ։

Շաքիր փաշա այս չորեքշաբթի երեկոյ հասեր է Բեռլերսպուրգ, եւ Պ. Կիրսի մատուցեր է օսմ. ծանուցագիրն որոյ խմաստն յայտնեցինք վերեւ։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բարլին, 24 սեպտ.

Գերմանիոյ դեսպան Պ. Միւնսդէր, այցելութիւն տալով առ Պ. Ֆրուռէնս, հաստատում յայտնեց թէ ամէն Տէրութիւնք այժմ համաձայն են ի պահպանութիւն խաղաղութեան։

—Փարիզ—հ, 24 սեպտ.

Կարմիր Խաչի ընկերակցութեանց համազումար ժողովն, հակառակ ռուսական առաջարկութեանց, ընդունեց յանձնախմբոց առաջարկն, որով ի ձեռնվրա պիտի պահուի կարմիր Խաչի միջազգային խորհուրդը։

—Կը հերքուի այն լուրը թէ Պիզմարք Իշխան եւ Ալպաս-Լոռէնի Կուսակալ Հօենլօէ Իշխան անհամաձայն լլնելուն պատճառաւ այս վերջինս հրաժարական տուեր է։

—Ս-ֆլ— 25 սեպտ.

Երկաթուղեաց պայմանագիրը կընքելու պաշտօն ունեցող պուլկարօ-սերպ յանձնախումբն աւարտեց իւր պաշտօն և այսօր կնքեց պայմանագիրը։

—Վիէննա, 26 սեպտ.

Գահաժառանգ Ռուտոլֆ Իշխան, նախագահելով Առողջապահական Վեհաժողովոյն, բացման ճառ մը արտասանեց, որով ըսաւ թէ պատիւ կը համարի երբեւ պաշտպան դասուիլ ի գրելոյս սոյն Վեհաժողովոյ։ Գիտնական առողջապահութիւնը մեծ գործ մ'ունի կատարելու։ Իւր ազդեցութիւն կը տարածի բովանդակ մարդկութեան վրայ։ Նորա միջազգային կարեւորութեան ապացոյց է ամէն ազգաց և ամէն պետութեանց մասնակցութիւնն յայս ժողով։ Խորին գոհութեամբ կ'ողջունեմ ձեր գալուստն ու համախմբումն յայս քաղաք, (Վիէննա,) որ գիտնական աշխատութեանց եւ ըստ ուսումնասիրութեանց գործոն կեդրոն մ'է։

—Վիլհէլմ Կայսրն, իւր խոր ծերութեան հակառակ, երիտասարդական աւիւնով կը ճամբորդէ անդադար։ Իրաւ է որ այն ճամբաներն ընդ որս կերթայ Գերմանիոյ մէկ կողմն միւսը՝ քիչ մը կը տարբերին մեր ճամբաներէն։ Բայց վերջապէս, բաւական ֆիզիքական կորով պէտք է առաւօտէն մինչեւ երեկոյ չոգեկառքով ուղեւորութիւններ ընելու համար։ Ն. Վեհափառութիւն սեպտ. 26ին հասաւ Պատէն-Պատէն, և ընդունուեցաւ Պրաղելոյ Թագաւորին եւ տեղւոյն Իշխանութեանց կողմէ։

—Պերլին, 26 սեպտ.

Իւր Բոբելեանին առթիւ Պիզմարք Իշխան շնորհաւորական բազմաթիւ հեռագրեր ստացաւ Գերմանիոյ ամէն կողմերէն և օտար երկիրներէն, մասնաւանդ Աւստրիայէն, Իտալիայէն և Անգլիայէն։

ՖՐԱՆՍԷՈ-ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԽՆԴԻՐ

Աւասիկ Թ-ի առաջին հեռագիրն այս դէպքի վրայ։

Էյֆէլ, 25 սեպտ.

«Երեկ, միջօրէին, Տրակոնների տեղակալ մը որ պաշտօն ունի Լիւնէվիլի պահապան զօրավարին մէջ, որսի հրաւիրուեցաւ, և ոտհմանագծին մօտ իւր պահակին հետ որսի սկսելու վրայ էր երբ հրաձգեի երեք հարուածք պայթեցան։

«Կայուածատէրն (որ հրաւիրած էր սպան) վազեց եկաւ, և պահակն սպաննեալ գտաւ, իսկ տեղակալն ազդրը ջախջախուած էր, գերմանական հողէն ուղղեալ գնտակներով։ Ոչ ոք նշմարուած էր։

«Հեռագրաւ բժիշկներ կանչուեցան, որք յայտարարեցին թէ վէրքերը պատճառող գնտակները պատերազմական հրաձիգուց յատուկ են։

«Սէն-Տիէի ոստիկանութիւնն եւ ընդհանուր դատախազը ընութեան ձեռնարկեցին։

«Տեղակալին ազդրին անդամահատութիւնն հարկաւոր պիտի լլնի։ Բուռն սրտայուզութիւն կը տիրէ ֆրանսական սահմանագլխոյ գիւղախմբոց մէջ։»

Թռ. իւր մասնաւոր տեղեկութեամբը կը հաստատէ այս հեռագիր, և կը յաւելէ թէ գնտակ արձակողներն էին գերման մաքսաւորք։

—Մրէ-դրէ, 24 սեպտ.

«Սահմանագլխոյ դէպքին վերաբերեալ վաւերական լուրեր կը հաստատեն թէ անտառապահներէն մին կրակ ըրած է, կարծելով թէ երկրէն Ֆրանսացիք գաղտորսակներ են, զի այդ կողմերը խիստ չատ են գաղտնի որսորդութիւն ընողներն և յոյժ յանդուգն են անտառապահներուն դէմ։»

Բարեբախտաբար, այս խնդիր կորուսած է այժմ իւր կարեւորութիւն, գէթ սկզբամբ. զի գերման Կառավարութիւնը ցաւ յայտնած է ֆրանսական կառավարութեան, եւ պատրաստութիւն ցուցած է ամէն գոհացում տալու, եթէ ապացուցուի գերման պահպանիներուն յանցանքը։ Քանի որ երկու կողմերն ալ այս մասնաւոր ընութիւններ ընելու պէտք ունին, խնդրոյն կարգադրումը կրնայ յապաղիլ, բայց վերջնական հետեւանք չի կրնար արտադրել այլ եւս։

ՋՕՐԱՎԱՐ ՊՈՒԼԱՆԺԷ

Ժդ. զօրաբանակին ռազմափորձերը դիտելէ յետոյ, Զօր. Պուլանժէ բանախօսութիւն մ'ընելով սպայից առջեւ, ըսաւ. «Վարժուեցէք և ձեր զօրքերը վարժեցուցէք ամէն բանէ աւելի յարձակողականի։ Աւելի յանդուգն եղէք յարձակման մէջ։ Ադկէ կախում ունին յաջողութիւնք։ Խնամով պատրաստեցէք յարձակումը, զինեցէք թշնամին, որմեցէք նորա տկար կողմն, առ այս ձեր բոլոր ճարտարութեան պէտք ունիք։ Բայց անդամ մը որ ընտրեցիք յարձակման կէտ նպատակին, վարի խոսք մը պէս խոյացէ՛ք անոր վրայ։ Աշխարհի վրայ չկայ զօրք որ կարենայ դիմանալ կատղած Ֆրանսացւոյն։ Այսու պիտի ստանաք տիրական ձիրք մը զոր բազմիցս ի հանդէս բերին մեր դրացիք և որ բոլորովին պակսեցաւ մեզ տասն և վեց տարի յառաջ, այն է՝ նախաձեռնութիւն։ Դիտէք, պատերազմը լոկ վերացական տեսութեամբք և գիտնական վարդապետութեամբք չի յաջողիր։ անակնկալը մեծ դեր մ'ունի պատերազմի մէջ։ Արդի պատերազմին մէջ, կանոններէ և երկրաչափական հաւասարութիւններէ զատ ուրիշ բան ալ պէտք է։ Պարտ է ըստ արժանւոյն հաշուի դնել «մարդկային տարրն»։ Ունեցեք աշխարհի հզօրագոյն սպառազինութիւնը, լաւագոյն մեթոտներն և ճարտարագոյն յատակագծերը, բայց այս ամենայն մեծագոյն մասամբ կը կորուսանէ արժէքն, եթէ չդիմնաք բաղել մարդէն՝ այն համեստ զինուորէն որ հրացան կամ սուր մը կը կրէ՝ ամէն ինչ որ կարող է տալ։ Արդ, ֆրանսական արիւնէն չատ բան կրնաք քաղել։ Զինուորին հետ շօշափելով, զինուորին վստահութիւն ներշնչելով, և անձնական օրինակ տալով զինուորին, քան թէ լոկ վերացական ուսմամբք, ձեռք կը բերուին պատերազմիկ մարդու ձիրքերն, և այս գործնական ձիրքերն կրնան հաստատել այս հեռագիր, և կը յաւելէ թէ գնտակ արձակողներն էին գերման մաքսաւորք։

—Մրէ-դրէ, 24 սեպտ.

«Սահմանագլխոյ դէպքին վերաբերեալ վաւերական լուրեր կը հաստատեն թէ անտառապահներէն մին կրակ ըրած է, կարծելով թէ երկրէն Ֆրանսացիք գաղտորսակներ են, զի այդ կողմերը խիստ չատ են գաղտնի որսորդութիւն ընողներն և յոյժ յանդուգն են անտառապահներուն դէմ։»

Բարեբախտաբար, այս խնդիր կորուսած է այժմ իւր կարեւորութիւն, գէթ սկզբամբ. զի գերման Կառավարութիւնը ցաւ յայտնած է ֆրանսական կառավարութեան, եւ պատրաստութիւն ցուցած է ամէն գոհացում տալու, եթէ ապացուցուի գերման պահպանիներուն յանցանքը։ Քանի որ երկու կողմերն ալ այս մասնաւոր ընութիւններ ընելու պէտք ունին, խնդրոյն կարգադրումը կրնայ յապաղիլ, բայց վերջնական հետեւանք չի կրնար արտադրել այլ եւս։

ՋՕՐԱՎԱՐ ՊՈՒԼԱՆԺԷ

Ժդ. զօրաբանակին ռազմափորձերը դիտելէ յետոյ, Զօր. Պուլանժէ բանախօսութիւն մ'ընելով սպայից առջեւ, ըսաւ. «Վարժուեցէք և ձեր զօրքերը վարժեցուցէք ամէն բանէ աւելի յարձակողականի։ Աւելի յանդուգն եղէք յարձակման մէջ։ Ադկէ կախում ունին յաջողութիւնք։ Խնամով պատրաստեցէք յարձակումը, զինեցէք թշնամին, որմեցէք նորա տկար կողմն, առ այս ձեր բոլոր ճարտարութեան պէտք ունիք։ Բայց անդամ մը որ ընտրեցիք յարձակման կէտ նպատակին, վարի խոսք մը պէս խոյացէ՛ք անոր վրայ։ Աշխարհի վրայ չկայ զօրք որ կարենայ դիմանալ կատղած Ֆրանսացւոյն։ Այսու պիտի ստանաք տիրական ձիրք մը զոր բազմիցս ի հանդէս բերին մեր դրացիք և որ բոլորովին պակսեցաւ մեզ տասն և վեց տարի յառաջ, այն է՝ նախաձեռնութիւն։ Դիտէք, պատերազմը լոկ վերացական տեսութեամբք և գիտնական վարդապետութեամբք չի յաջողիր։ անակնկալը մեծ դեր մ'ունի պատերազմի մէջ։ Արդի պատերազմին մէջ, կանոններէ և երկրաչափական հաւասարութիւններէ զատ ուրիշ բան ալ պէտք է։ Պարտ է ըստ արժանւոյն հաշուի դնել «մարդկային տարրն»։ Ունեցեք աշխարհի հզօրագոյն սպառազինութիւնը, լաւագոյն մեթոտներն և ճարտարագոյն յատակագծերը, բայց այս ամենայն մեծագոյն մասամբ կը կորուսանէ արժէքն, եթէ չդիմնաք բաղել մարդէն՝ այն համեստ զինուորէն որ հրացան կամ սուր մը կը կրէ՝ ամէն ինչ որ կարող է տալ։ Արդ, ֆրանսական արիւնէն չատ բան կրնաք քաղել։ Զինուորին հետ շօշափելով, զինուորին վստահութիւն ներշնչելով, և անձնական օրինակ տալով զինուորին, քան թէ լոկ վերացական ուսմամբք, ձեռք կը բերուին պատերազմիկ մարդու ձիրքերն, և այս գործնական ձիր-

---

—)(56)(—

ԹԵՐԹՕՆԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ԹԷՌԷԶ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՐԻՆԳԱԼՆԴԻՐ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ

Եղբայր, մտածէ՛ որ եթէ տոկպես զիս կարդալ այս նամակը, թերեւս մեր բարեկամութիւնն անհետ կորնչի... Եղբայր, խորհէ՛ որ այս անվստահութիւնն իւր յոռի ժիշատակ մը պիտի մնայ մեր երկուքին միջեւ։ Ինչ կը վախնամ ինձմէ։ Նայէ՛ աչերս ուս խորը։ Կը կարծե՞ս որ եթէ պարսաւելի բան մ'ըրած լլնէի, համարձակէի ձեռքդ սեղմել, աչերս աչերուդ յառել... Ինչ կը վախնամ։

Ցայժմ Սամսոն, մեղմ ձայնով, գոգցեց ամենայարար, մրմնջեց։

—Կը վախնամ որ Թէռէզը կը սիրե՞ս...

Ժան-Մառգ կ'սպասէր այս բառին։ Հարուածն ընդունեց առանց դեղեւելու։

—Երդում չեմ ըրած, Սամսոն։

—Այո՛։ Եւ սակայն...

—Սակայն դեռ կը տարակուսիս։

—Այո՛։

—Եւ այս նամակը պիտի փարատէ՞ կասկածներդ։

—Ա՛ռ յաւէտ։

Եւ երիտասարդը մեքենաբար կը կարկառէր իւր ձեռները դէպ այն թուղթին զոր իւր եղբայրը բռնած էր մատներուն մէջ։

—Եւ եթէ վերջին անգամ մ'ալ պաղատիմ որ թոյլ տաս ինձ այրե՛լ զայն...

Սամսոն գլուխը թոթուեց։

—Ո՛չ, տուր, տուր։

—Եղբայր, եղբայր, դուն չես սիրեր զիս։

—Կը սիրեմ զքեզ, բայց կը տարակուսիմ... եւ սոսկալի է այս։

—Թող քու կամքդ ըլլայ։ Կարդա՛։

Եւ պահարանը պատուելով, նամ երկնցուց նամակը։

Նախ Սամսոն ջանաց կարդալ, այլ իւր աչերն այնքան պղտորած էին որ չկրցաւ։

Հարի եղաւ որ սպասէ։

Նամակը չատ կարճ էր։

Պարզապէս կ'ըսէր։

«Օրիորդ Թէռէզ, այս նամակս կը գրեմ քի նախատեսութիւն ապագային, այն պահուն ուր ի մարտ կը պատրաստուինք։ «որովհետեւ չեմ գիտեր թէ վերստին պիտի տեսնեմ զքեզ։ կը գրեմ, որովհետեւ «կը յուսամ որ եթէ դժբաղդութիւն մը «պատահի ինձ, գիտակիս վրայէն պիտի «դադրուի եւ Սոնըռի պիտի զրկուի։ Ինչո՞ւ «կը գրեմ այս նամակն եւ ի՞նչ մտնալոր «բան ունիմ ըսելիք ձեզ... Մինակ բան մը, «օրիորդ։ գիտէք թէ ո՞րչափ կը սիրեմ «Սամսոնն եւ թէ փոխադարձաբար նա ո՞ր-«չափ ազատասանք ունի ինձ նկատմամբ... «մամ ահռելի վիճակ մը պիտի պատճառուէ նմա... Գիտեմ թէ կրթոգին կը սիրէ զձեզ եւ ձեր սէրը միայն կրնար մոռցնել տալ կամ մեղմել նորա տխրութիւնը... Ձեզ երկուքիդ ալ կ'ուզարկեմ սիրելագոյն մաղթանքներս վասն ձեր բարեբաստութեան... Մնաք բարով, օրիորդ «Թէռէզ... նամակս չկրնար վայրացնել զձեզ... Մարդ չբարկանար մեռելոց դէմ...»

Եւ ամէն այս էր։

Այս նամակն այնքան հակիրճ եւ այնքան պարզ, եւ որ սակայն զոգցեց նուիրագործումն էր գերագոյն զոհողութեան մը, այս նամակը, Ժան-Մառգ եւ Թէռէզ միայն կրնային հասկնալ նորա թաքուն իմաստն, այլ ոչ Սամսոն։

Ժան-Մառգ հաւատարիմ մնացած էր իւր երդման մինչեւ ցվերջ եւ արտասանած չէր սիրոյ բառ մը...

Սամսոն, զայն կարդալէ յետոյ, գետին ձգեց նամակն եւ գլուխը կախեց ամօթով։

Աչերն արտասուօք լցուած էին։

—Կը ներես, Ժան-Մառգ, ըսաւ, պիտի ներե՞ս ինձ երբեք։

Այլ Ժան-Մառգ նամ կը կարկառէր իւր թեւերն եւ Սամսոն սեղմեցաւ զանոնք։

Սամսոնի բոլոր կասկածներն անդամ մ'եւս փարատած էին։ Իւր ճակատը կը փոխուիլէր երջանկութեամբ, իւր աչերը կը ժպտէին։

Բ.

Ցաջորդ օր, դիշերայն, Սէն-Վիքտոր հասան։ Բրուսիական յառաջապահներ եւ հեծելազօրաց խմբակներ քանի մը օրէ ի վեր կը պտրտէին գաւառին մէջ ի խնդիր արձակուրդն ոկոտաց որք հանգիստ չէին տար իրենց եւ օրք, ցրուելով, անդուլ կը վերակազմուէին։

Ի Սէն-Վիքտոր, այդ գիշեր, Թշնամի չկար բնաւ։ առջի իրիկուն մեկնած էին դէպի Լուար։ սակայն կը ծանուցուէր թէ ուրիշ խումբեր պիտի հասնէին յաջորդ կամ վաղայաջորդ օրը։

Սամսոն եւ Ժան-Մառգ զործարանին ճամբան բռնեցին։

Բրուսիայի զինուորներ բնակած էին անդ քանի մը օրէ ի վեր, այնպէս որ ամէն բան խլնտրի վիճակի մը մէջ կը գտնուէր։

Մեքենայներ քակուած կամ ջախջախուած էին։ բոլոր պատուհանները կոտրած էին։ այնպէս որ անձրեւն, հովը, փոշին անարգել ներս կը մտնէին բացուածքներէն։

Երկու բարեկամաց սրտերը ճմլուած էին այս ուեւրումները դիտելով։

Որենց կարողութիւնն արդէն չատ փայլուն վիճակի մէջ չէր։ Ի՞նչ պիտի լլնէին պատերազմէն յետոյ, երբ հարկ լլնէր գարմանել բոլոր այս կրրուածները։

Որենց բնակարանն եւս աւերուած էր։

Անդ բնակող Գերմանիներն անշուշտ իմացեր էին տեղացիներէն թէ որ՛ց կը վերաբերէր զործարանն, որովհետեւ պատերուն վրայ ածուխով գրած էին հեւուեւալ բառերը Ֆրանսերէն լեզուաւ։

Մահ ոչխարաշունչներուն

Մեծ դժուարութեամբ կրցան գտնել երկու խշտեակ որոց վրայ պատկեցան, յիշելով իրենց Թշուառութեան առաջին օրերն, երբ դեռ մանուկ կը թափառէին հասարակաց ճամբաներուն վրայ։

Հոլը պատուհաններէն ներս կը մտնէր, հեռը թերելով պաղ անձրեւ մը, ձիւնով խառն սառուցեալ անձրեւ մը։

Այլ որովհետեւ չափազանց պարտասած էին, քնացան։

Հետեւեալ օրը Սանքալ գնացին։

Առաջին գէմքը զոր տեսան, Թէռէզի դէմքն էր, պատուհանին մէջ։

Մանկամարդ աղջիկն, ի տես նոցա, մեռելոյ մը պէս գժգունեցաւ եւ հարկադրեցաւ պատշգամը բռնել գերագոյն ճգնամբ մը վար չինկնելու համար։

Ցետոյ յանկարծ անհեւսթի եղաւ։

Պարկեշտ մը յետոյ իրենց քովը էր, այս անգամ բոլորովին շառագնած, որովհետեւ արիւնը սրտէն գլուխը կ'ելներ։

—Գիտէի՛ որ մեռած չէիք։

Երկու բառ պէտք են ի բացատրութիւն այս ճանաչութեան։

Ուաւօտ մը, երկու օր առաջ, այսինքն այն առաւօտն ուր Ժան-Մառգ հրացանի պիտի բռնուէր, Գլէման որ քանի մը օրէ ի վեր բացակայ էր, դղեակը վերադարձաւ։

Իւր ազգականուհւոյն մօտեցաւ։ իւր աչերը կը ջուղդային յաղեցեալ տուրութեամբ եւ չրթունքը վրայ անգութ ժպիտ մը կար միշտ։

—Թէռէզ, ըսաւ, լուրմ'ունիմ քեզ համար...

—Ի՞նչ լուր։

—Շատ գէշ։ Օռլէանէն կուգամ...

—Ցեռոմ, ըսաւ մանկամարդ աղջիկը զողդողուն, Ժան-Մառգի վրայ խորհելով յանկարծ։

—Այս ժամուս հրացանի բռնուած լլնելու է, ըսաւ առանց մէկու մը անունը տալու։

—Ո՞վ։

—Ո՞վ պիտի ըլլայ, սիրականդ...

—Ժան-Մառգ, ըսաւ յուսահատութեան ազաղակաւ մը։

Եւ նուաղելով գլորեցաւ յատակ թշուառականին։

Մինչեւ սկսաւ կսկծալիր խնդալ։

—Ժան-Մառգը կը սիրէ... Կը կրակեմ էլ... Ուրեմն ինչո՞ւ միւսին հետ կամուսնանայ...

Գլէման համբերութեամբ սպասեց որ Թէռէզ սմաքի, եւ մինչեւ վերջն անգութ եւ անողորմ։

—Ամրողջ լուրը չըսի դեռ...

—Ուրիշ ի՞նչ կայ։

—Սամսոն խոզխոզուեր է այն ջոկատին հետ որում կը մասնակցէր, Օռլէանի անտառին մէջ...

Թէռէզ կասկածեցաւ թէ

քերուս ամէն ժամանակէ աւելի պէտք պիտի ունենանք պատերազմի մէջ։

«Ո՛չ, հնոյն Եւրոպիոյ ժողովրդոց զէնընկերցութեան ժամը չէ՛ հնչած դեռ.(*), յիմարութիւն է ադոր հաւատալ, ոճիր մ'է այդպիսի կարծիք մ'ընել։ զի ադով ցոյց կը տրուի իբր թէ երկիրն ամէն պարագայի մէջ պիտի համակերպի խաղաղութեան պահպանման։ Մեր թշնամիք, որք չատ անգամ մեզմէ աւելի աղէկ կը գնահատեն զմեզ, դիտեն թէ այդ տրամադրութեան մէջ չենք։ Ուրեմն ամէն ժամանակէ աւելի աչքատինք. աչքատինք Ֆրանսայի համար։»

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սամաթիացի ազգայինք ոմանք ձեռք մը քահանայական զգեստ և սեղանի ու սկիհի ծածկոցներ նուիրած են Բալուի Մրջիւն Միրզա գիւղի Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն։

Այս առթիւ Դիմաքսեան Դեր. Հր-մայեակ եպիսկոպոս յառաջիկայ կիւրակէ առաւօտ պատարագ պիտի մատուցանէ Սամաթիոյ Նոր-Թաղի եկեղեցւոյն մէջ։

Եէնի-Գափուի մէջ երիտասարդներէ բաղկացեալ մասնախումբ մը կազմուած է որ հանգանակութիւն մը պիտի կատարէ Թաղին եկեղեցւոյն համար նստարաններ չնելու և գլխաւորաբար նպաստելու Ս. Առաքելոց վարժարանի նորոգութեան, գրասեղանաց չնութեան և այլ պիտոյից։

Քղիէն կը գրեն մեզ։

Վեհ. Սուլթանի Գահակալութեան տարեդարձն յոյժ փառաւոր կերպիւ տօնեցին տեղւոյս ազգայինք։ հանդիսին կեդրոնավարն եղած էր Ազգ. Առաջնորդարանն որ փառաւորապէս լուսազարդեալ էր եւ ճակատը կը կրէր «Փառչնէր՝ ՀՕ ԵՆՔ» հրատառ։ Վերտառութիւնն. ստուար բաղմութիւն մը խռնուած էր անդ, ուր կ'երգէին նաև Միացեալ Ընկերութեան վարժարանի սանունք. թափոր մը կազմուելով սկսաւ ընթանալ դեպի կառավարական պաշտօնատունը, Վեհ. Սուլթանին նուիրեալ քայլերգով. անդ եւս երգուեցան շատ մը երգեր եւ Միացեալ Ընկ. վարժարանի թուրքերէն լեզուի դասատու Ղ. Փեչտիմալեան էֆ. Թուրք լեզուաճառ մ'արտասանեց, յորում ի վեր կը հանէր հպատակ երախտագէտ ժողովրդեան մը զգացումներն այս առթիւ եւ արտադին մաղթանքներ կ'ուղղէր վասն կենաց եւ երջանկութեան մեր հայրախնամ Վեհապետին։

Ապա հրախաղութիւնք տեղի ունեցան եւ թափորը միւսնոյն կերպով յետս դարձաւ ոստիկանաց խումբով մը եւ տաղով ու տաղասոյով որք կառավարութեան կողմանէ թափորին միացած էին ի պատիւ։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՔ 17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ

Պատրիարքարանի կողմէ հաղորդուած՝

1. Տ. Գարեգին Սիմոն Տէր-Իրեանն Թօքատիոյ Գում-Գարու ընդ Օր. Ազուսի Աւետիս Պասմաճեան Պոյանը գիւղ (խաչ 30 ղրուշ)։

2. Տ. Մանուկ Յարութիւն Դալֆայեան ոսկերիչ Թօփ-Գարու ընդ Օր. Վառվառ Տ. Մեսրոպեան Պաստ (խաչ 30 ղրշ.)

3. Տ. Լեւոն Մկրտիչեան Ներկարար Նարլը Գարու ընդ Օր. Նեկտար Խաչատուրեան Գում Գարու (խաչ 30 ղրշ.)

4. Տ. Կարապետ Յարութիւնեան դարբին Լսնամ ընդ Օր. Պետրոս Վարդանեան Գարակէօմրիւկ (խաչ 30 ղրշ.)

5. Տ. Միքայէլ Մանուկեան ատաղձագործ Սկիւտար ընդ Օր. Քրիստինէ Մկրտիչեան Սամաթիա (խաչ 30 ղրշ.)։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒԱՆՆՆԵՐ, ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆԵՐ

Իւլայի առաջին ատիճան տրուեցաւ կայս. Ամէտի դիւանատան բարտուղարներէն Մահմուտ Ճէմիլ պէյի։

Իւլայի երկրորդ ատիճան՝ Եգիպտոսի կառավարական պաշտօնեաներէն Մէհմէտ Մուդպիլ էֆէնտիի։

Սիւլէյմանիէի կառավարիչ անուանեցաւ Կիւմիւլճինէի նախկին կառավարիչ Ապտ-իւլ-Գատէր Բէյմալի փաշա։

Առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Պապին արտաքին գործոց պաշտօնեայ Կարդինալ Ռամբոլլայի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ առաջին սենեկապետ Մանսէնեէօռ Սինպէնդրէի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ սենեկապետ Մանսէնեէօռ Վիչենձօ Վէնկիզիի։

Երրորդ կարգի օսմանիէ՝ Բ. զօրաբանակի պահեստի զօրաց 29 դ զօրաբաժնին 58 դ կիսաբաժնի (Զարգանէլ) հրամանատար Միրլիվա Բաշիտ փաշայի։

Զորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ կայսերական վարժարանի ֆրանսերէնի ուսուցիչ տեղական-գնդապետ Բաղրպ պէյի։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԹԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ՝ Ելմտական յատուկ յանձնաժողով մը կազմուած է ընդ Նախագահութեամբ Պետական Խորհրդոյ Օրէնսդիր ճիւղին Նախագահ Վսէմ. Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշայի և անդամակցութեամբ հաշուակալութեան դիւանի Նախագահ Վսեմ. Աքիֆ էֆէնտիի, Պետական Խորհրդոյ Օրէնսդիր ճիւղին անդամ Վսեմ. Ապրօ էֆէնտիի, մաքսաւոր բարձրագոյն ժողովոյ Նախագահ Փորթուգալ Վսեմ. Միքայէլ էֆէնտիի և կեդրոնական պաշտօնատանց քննիչ Վսեմ. Մէճուէտտին էֆէնտիի։

Սոյն յանձնաժողովոյ պաշտօնն է քննել Տէրութեան ելմտացոյցն և հաւասարակշռել զայն, կարգադրել արտասովոր ծախքերն ազգու և լուրջ միջոցներու կերպառմամբ, երկրին հասոյթի աղբիւրներն յանձանձել ու այսպէս բարգաւաճում մը յառաջ բերել, մասնաւորապէս միջոցներ խորհելով ժամանակին կանոնաւորապէս վճարելու համար ամսաթոշակներն և վերջապէս անմիջական միջոցներով Տէրութեան ելմտական վիճակն ապահովել թէ՛ ներկային և թէ՛ ապագային համար։

Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ այդ յանձնաժողով անմիջապէս գործի ձեռնարկելով գործնական արդիւնքներ ցոյց տայ և ի հարկին իւր ներկայութեան կոչելով կառավարական պաշտօնատանց հաշուակալները պէտք եղած տեղեկութիւններն ստանայ։

ԱՍԻԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Լ. Հերբէր իւր երեկի խմագրականը նուիրած է ասիական երկաթուղեաց չինութեան խնդրոյն, որոյ վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ։

Ասիական երկաթուղեաց չինութեան համար Այդ-Սիֆէյտէրի ծրագիրն այժմ իւր գոյութեան ամենէն փափուկ կէտին հասած է։ Պայմանագիրն ստորագրեցաւ արտօնատերց կողմէ, միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ Նախարարաց խորհուրդէն և կայսերական վաւերացման մատուցուեցաւ։ Հետեւաբար իրաւամբ կարելի է հետեւցնել թէ արտօնատերց բարեփոխեալ առաջարկութիւնը գէթ ընդունելի և գործնական են և թէ հաւանաբար Բ. Դուռը լաւագոյն պայմաններ չպիտի գտնէ ուրիշ կողմ։ Այնպիսի անձինք որք իրենց զիրենք տեղեակ ցոյց կուտան կայսերական գաղափարաց և դիտաւորութեանց, կ'հնթադրեն թէ ծրագիրն այդ վիճակէն անդին չպիտի անցնի. կրնայ լինել որ իրերն իրաւունք տան անոնց, սակայն կը կարծենք թէ անհիմն է անոնց պարծենկոտութիւնը՝ թէ Վ.Հ. Սուլթանի մտածման տեղեակ են։ Ն. Վեհափառութիւն խորունկ կերպիւ կը մտածէ և իւր խորհրդոց արդիւնքն ո՛չ ումեք կը հաղորդէ։ Նա մտիկ կընէ իւր խորհրդականները, կը կշռէ անոնց կարծիքն, իրեն յատուկ կորովամտութեամբ կը ընտրէ զայնս և կուտայ իւր որոշումը, միշտ բարձր ու լուսամիտ գնահատմամբ մը։ Յաւակնութիւն չունենք դուշակելու թէ ինչ պիտի լինի կայսերական որոշումը, և հարկ չենք կարծեր որ ո՛ր և է կարծիք յայտնենք ծրագրոյ մը մասին զոր օսմանեան վարչութիւնը միաձայնութեամբ վաւերացուցած է։»

Անգլօ-Ֆրանսական թերթը կը շատանայ ուրեմն առաջ բերելով օտար անտեսագիտաց տեսութիւններն ասիական երկաթուղեաց չինութեան կարեւորութեան նկատմամբ։

«Այդ տեսութիւնը սա իրողութեան վրայ հիմնուած են թէ, կ'ըսէ, Փոքր-Ասիան՝ թէև հարուստ երկիր մը՝ բարգաւաճ չէ, և թէ գինքը ճնշող թշուառութեան պատճառաւ ընկերական տեսակէտով յարակցութեան պակասութիւն ունի և բաղաքականապէս մտահոգ կերպի։ Երկրին արտադրութիւնը շահաբեր չնչելէն կը ծագի թշուառութիւնը, և այս ա՛յն պատճառաւ որ հաղորդակցութեան միջոցներու պակասութիւնն անհնար կընէ տեղական բերքերն սպառման կեդրոնները զրկել։ Հարստութեան դուռներն այպէս ուժգին փակուած լինելով ժողովրդեան առջեւ, ասոնք պէտք չունին իրենց ապրուստի համար անհրաժեշտ եղածէն աւելին համար աշխատելու։ Հետեւաբար, յոյսը չի լուսաւորեր անոնց կեանքը եւ այն բռնի ծուլութիւնն յոր կապրի ժողովուրդը, տեղի կուտան նմա յոռի մտածումներ ունենալ եւ իւր վիճակը բաղդատել աւելի բարգաւաճ ժողովրդոց վիճակին հետ։ Բաց յատուկ, կայսրութիւն մը որ հարուստ չէ, երբէք զօրաւոր չպիտի լինի եւ չի կրնար ։ հարուստ լինիլ ցորքան ժողովուրդն աղքատութեան մէջ է։ Տէրութեան մը ճշմարիտ թագն է ժողովուրդ մը որ կ'աշխատի, խաղաղ եւ գոհ, այսինքն ժողովուրդ մը որ ինքզինքը մշակութեան կուտայ եւ իւր աշխատութեանց պտուղը կը վայելէ։ Եւ որ աւելին է տնտեսագիտական և ընկերական այսպիսի պայմանք տէրութեան ապահովութիւնը կը կազմեն, վասն զի մէկ կողմէ խաղաղ զբաղումներ կուտան ժողովրդեան, առանց ժամանակ եւ միջոց թողլու որ յոռի մտածումներ տածեն եւ միւս կողմէ ճ'ապահովեն հասութից կանոնաւորութիւն եւ երմտական լաւ կացութիւն մը որ հզօրագոյն պաշտպանութիւնն է զոր տէրութիւն մը կրնայ ունենալ ընդդէմ արտաքին թշնամեաց եւ ապահով երաշխաւորութիւն մ'իւր անկախութեան։ Օտար տնտեսագէտք որք կը դիտեն Թուրքիոյ քաղաքական դոյութեան անցքերը եւ կարելիութեանց հետ կը բաղդատեն զայնս, կը զարմանան որ Թուրքիա նախապատիւ համարիլ կը թուի դրամական տագնապ մ'ու նեղութիւն մը քան երմտական զօրաւոր կացութիւն մը։ Ակն յանդիման օրինակներու նայելով, կը հաւատան թէ բաղմաթիւ երկաթուղեաց հաստատումն ի Փոքր-Ասիա պէտք եղած երմտական զօրութիւնն եւ նոր ոյժեր պիտի տայ Թուրքիոյ։ Բաց յատուկ կը պնդեն թէ երկաթուղեաց չինութիւնն ա՛ն ատիճան պիտի ընդարձակէ Թուրքիոյ առեւտրական յարաբերութիւնները տարաբնոյթ երկիրներու հետ, որ ամենայն տէրութիւնք որք արտադրութիւններ ունին վաճառելու —այսինքն համայն քաղաքակիրթ Եւրոպա—յանձամնութեան չհամ մը պիտի ունենան օսմանեան կայսրութեան պահպանման մէջ։ Սխալ է կարծել թէ արդի առեւտրական դարուս մէջ, այն երկիրներն ուր վաճառականութիւնը ծաղկեալ վիճակ մ'ունի, ամենէն աւելի յարձակողի մ'ուշադրութեան առարկայ կը լինին։ Այդ երկիրներ իրենց հարկը կը վճարեն արդէն առեւտրական պահանջմանց, և եթէ մէկը փորձէ խռովել զայն։ ուրիշներ պիտի փութան դէմ ելնել անոնց։ Յարձակողի մ'ուշադրութիւնը կը դրաւէն այն երկիրներն որք կրնային արտադրել ու չեն արտադրեր, և հետեւաբար իրենց նիւթական կարեւորութեան համեմատութեամբ ըստ առումս չեն ունենար։

. . .

Իսկ այս աւուր Թարէյի մէջ կը կարդանք։

Պ. Սիֆէյտէր և ընկերք, որք Նիկոմիդիայէն յէնկիւրի ու Տիարպէքիր և անտի մինչեւ Պաղտատ երկաթուղի մը շինելու մենաշնորհ ստացած են, առաջարկած էին մենաշնորհի պայմանաց նկատմամբ ինչ ինչ բարեփոխութիւններ ի գործ դնել։ Արդ, սոյն առաջարկութեան վրայ՝ Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնատան մէջ բանակցութիւն մը տեղի ունեցաւ իներկայութեան արտօնատերց և արդիւնքը պաշտօնագրով մը նախընթաց օր հաղորդուեցաւ Բ. Դրան։ Կը լսենք թէ Նախարարաց խորհուրդն սկսած է խորհրդակցիլ սոյն խնդրոյն վրայ։

— —

ԺԱՄԱՆՄՈՒՆՔ

Երէկ առաւօտ Վառնայի չոգենաւով մայրաքաղաքս վերադարձան գերմանական դեսպան Պ. տր Բատովիձ իւր կնոջ հետ և ռուսական դեսպանուհի Տիկին Նէլիտոֆ։ Գերմանական և ռուսական դեսպանատանց գլխաւոր պաշտօնեայք չոգեմակոյկերով անոնց կ'ընդառաջէին Գալաթի առջեւ, ուստից չոգենաւէն ելնելով Պ. և Տիկին տր Բատովիձ Թարապիա գնացին և Տիկին Նէլիտոֆ Պէյօիւքտէրէ։ Նոյն չոգենաւուն մէջ կը գտնուէր նաեւ Եղուդկարդի օսմ. հիւպատոս Պ. Եղէնլէն։

* * *

Նոյնպէս երէկ Վառնայի չոգենաւով մայրաքաղաքս հասան Ճաբոնի կայսեր հօրեղբայր Քօմաձօ իշխանն և իշխանուհին որոց կ'ընկերանային երկու թիկնապահք՝ Առէքան կոմն և Հարէն զօրավարն ու տասնի չափ հետեւորդք։ Եղուդկարդ կանգ առաւ Վոսֆորի մէջ և Վեհ. Սուլթանի կողմէ զրկուած թիկնապահը չոգեմակոյկով մը նաւուն մօտենալով, Ճաբոնցի իշխանն և իշխանուհին ու անոնց ուղեկիցներն առին և ուղղակի Կէօք-Սուի պալատը տարին որ յատկապէս կահաւորուած է այդ բարձրաստիճան հիւրերուն համար։

* * *

Ֆրանսայի Լուի Ֆիլիք թագաւորին դերդաստանի անդամներէն Շարդրի Դուբսի որդին, Հանրի տ'Օռլէան իշխանն այսօր վաղը մայրաքաղաքս կը ըստանայ։ Իշխանն անցեալ ուրբաթ օր Մարսիլիայէն մեկնած էր Մէրսէյ շոգենաւով որ երեկ իրիկուն Պոլսոյ նաւահանգիստը պիտի հասնէր, սակայն կրնայ լինիլ որ իշխանն Ցուռնաստան հանդիպած լինի, ուր կը մնայ քանի մ'օր։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐ

Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Կիրս այս պահուս Բեռլրսպուրկէ երեք ժամ հեռու ամարանոց մը կը գտնուի։ Օսմանեան դեսպան Շաքիր փաշա՝ որոյ Բեռլրսպուրկ ժամանումը կը ծանուցանէ այս աւուր Ռիւդէրի հեռագիր մը, այդ ամարանոցը գնացեր է Պ. Կիրսի յանձնելու Բ. Դրան ծանուցագիրն ի մասին պուլկարական խնդրոյն։

—Սոֆիայէն Մ.Դ.Էօ-ի ուղղեալ տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ անհիմն են այն լուրերը իբր թէ Ֆերտինանտ իշխանն ուզեր է երկու միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մ'ընել պուլկար կառավարութեան, Թուրքիոյ պահանջից վճարման համար։ Իրողութիւնը սա է որ երկար ժամանակէ ի վեր կը խնդրուի եղեր իշխանէն փոխառութիւն մ'ընել պուլկարական դանձուն, Ն. Բարձրութիւն հաւաներ է հուսկ ուրեմն 400,000 ֆրանք փոխ տալ որով պիտի վճարուին սպայից յետնեալ ռոճիկները։

—Պուրբէչէն կը գրեն թէ ռումանական կառավարութիւնն ի մտոյ յանձնաժողով մը պիտի կազմէ որ պաշտօն պիտի ունենայ օրինական ծրագիր մը պատրաստել Նորոդ կազմակերպութիւն մը տալու համար Տօպրուճայի։

— —

ՍԸՐ ԶԱՐԼԶ ՏԻԼՔ

Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան նախկին խորհրդական Սըր Զարլզ Տիլք ու կինն այս առաւօտ մայրաքաղաքս եկան Մարսիլիոյ Ռիւկրանդ շոգենաւով եւ ուղղակի Թարապիա գնացին ուր Օսմ. Հանրային Պարտքոց վարչութեան անդ. պատուիրակ Պ. Քալլարտի տունը պիտի հիւրընկալուին։

— —

ՔԱՐԱ ՖԱԴՄԱ

Հռչակաւոր Քարա Ֆադմա քրդուհին, որ ամբողջ Քիւրտիստանի մէջ ծանօթ է իբր քաջամարտիկ կին մը, քանի մ'օրէ հետէ Կ. Պոլիս եկած է զբօսական պտոյտ մ'ընելու համար։ Քարա Ֆադմա Թրիմու պատերազմին մէջ գտնուած է բաղմաթիւ քիւրդ կամաւորաց գլուխ անցած. Թաղէմ, Նիհար, բարձրահասակ կին մ'է, առնական երեւոյթով և քաջ դէմքով, իւր երկրին արանց պէս հագուած. տեսնողը 40 տարեկան կը կարծէ զայն, մինչդեռ 70 տարեկան կին մ'է. Քարա Ֆադմա խաղաղաց նման խաղաղ թուր մը կախած է մէջքէն և բաղմաթիւ պատուանշանք կը փայլին կուրծքին վրայ. այդ կին հարիւրապետի աստիճան ունի, ինչպէս ցոյց կուտան իւր համազգեստին վրայի երկու ժապաւէնք. Քիւրտիսդանի մէջ իւր հայրենակիցք շատ կը յարգեն զայն իբր քաջ կին մը և արժանեաց տէր զօրական մը։ Կ'ըսուի թէ Քարա Ֆադմայի մարմինը ծածկուած է պատերազմ մէջ իւր ստացած վիրաց սպիներով. կայս. կառավարութիւնն երկար ժամանակէ ի վեր թոշակ մը յատկացուցած է նմա։

Պուրբէչի լրագիր մը զրոյց մը կը յիշէ թէ Կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպան Պալաչէանս պիտի փոխուի։

—Կայս. կառավարութեան կողմէ նոր դնուած Մաւզերեան հրացանաց փորձեր կատարուեցան նախընթաց օր ի Զէյթուն-Պուրնու ի ներկայութեան բարձրաստիճան սպայից, յորս Ֆոն տեր Կոլց փաշա, Քամբոհէվէնէր փաշա, Հօպ փաշա, Իսմայիլ փաշա ևն. եղած փորձերը գոհացուցիչ դատուեցան։

—Կրէտէի Վերաքննիչ ատեանն անդամ ձէվտէդ էֆէնտի աշխատասիրած է Հռոմայեցւոց Պատմութիւն մը թուրք լեզուաւ, որ երկու հատոր կը կազմէ։

—Կայս. տպարանի պաշտօնեաներէն Հասան Ֆէրիտ էֆէնտի շաբաթաթերթ մը պիտի հրատարակէ «Ճէրիւնէ Մ-ԱՆԷ ՎԷ Ս-ՐՕՖԷԼԷ» անուամբ։ Հարկ եղած արտօնութիւնն առնուելու համար պաշտօնական գործողութիւնք կը կատարուին Ներքին գործոց պաշտօնատան մէջ։

—Քիոսի և Սամոսի մէջ ծաղկախտը սաստկապէս կը ճարակի եղեր. կ'երևի թէ այդ տարափոխիկ հիւանդութիւնն Իզմիրէն անցած է լիչեալ կղզիներն։

—Դարա Հիսարէն (Սեբաստիոյ Նախանգ) կը գրեն թէ Երզնկայի հեռագրատան տնօրէն Ահմէտ Համտի էֆ. քաղաքէն 5 ժամ հեռաւորութեամբ տեղ մը յարձակում կրեր է աւազակներէ որք Մարդինի Հանրի հրացաններով զինեալ էին։ Ահմէտ էֆէնտի ընտանեօք Դարա-Հիսար կ'երթար, անտի Կ. Պոլիս դալու համար։

Աւազակք յաղիտակեր են 30,000 ղրուշի արժողութեամբ գոհարեղէն ալն. հակառակ Համտի էֆ.ի և անոր ընկերացող քանի մը զինուորաց ընդդիմութեան։ Կասկած կայ որ Համտի էֆ.ի գոյքը փոխադրող ջորեպանք աւազակաց հետ մասնակցութիւն ունեցած լինին։

—Վախմանեալ Ահմէտ Ֆարիս էֆէնտիի մարմինն երէկ մեծ հանդիսիւ իւր բնակարանէն հանուեցաւ. ուստրիական չոգենաւն որ Պէյրութ պիտի փոխադրէ զայն։ Մարմինն անտի Լիբանան տարուելով յատկապէս պատրաստուած դամբարանին մէջ պիտի ամփոփուի։ Ահմէտ էֆէնտիի որդի Սէլիմ Ֆարիս էֆէնտի իւր հօրը մարմնոյն հետ պիտի երթայ մինչեւ Լիբանան։

Ցուղարկաւորութեան ներկայ էին Կըրթական նախարար Միւնիֆ փաշա, Հանրօգուտ շինութեանց յանձնաժողովոյ անդամ Հասան Թէֆիմ փաշա եւ այլ բարձրաստիճան պաշտօնատարք։

—Եղեռնագատ առեանը երեք տարուց չէթիայակով աշխատութեան դատապարտուց Սալիհ անուն երիտասարդ մը որ վեց տարեկան Մէհմէտ անուն տղու մը պատիւը բռնաբարած էր։

—Այս առաւօտ Դրիէնդէն աւտորիական Ա.Էյլէ չոգենաւով Կ Պոլիս հասան 120 աւտարականի զբօսաշրջիկ ուղեւորներ, որք յատկապէս վարձած են այդ չոգենաւը։

—Երէկ Իսկէնդերունի ճամբով Պաղատա ուղեւորեցաւ հետեւակ զօրաց Միրլիվա Հագիզ փաշա Նոյնպէս հետեւակ զօրաց Միրլիվա Վասիֆ փաշա Վանա ուղեւորեցաւ։

ՀԵՏԱՔՐՔԻՐ ԱԼԻ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Պուտա-Բէշթ, 29 մարտ

Այսօր տեղի ունեցաւ Հունգարական Խորհրդարանին բացումը։

Արքայական ճառը կրնէ թէ կառավարութիւնը կը շարունակէ բարեւոք եւ բարեկամական յարաբերութիւններ տանել բոլոր օտար տէրութեանց հետ։ կը յարէ սակայն թէ ընդհանուր կացութիւնն այնքան գոհացուցիչ չէ որ կարելի լինի անտես առնուել բանակին բարեւոքումն ըստ կարելւոյն։ Այսու հանդերձ յուսալի է որ եթէ կառավարութիւնը չարունակէ համաձայնութեամբ գործել այն ազդեցութեանց հետ որոց շնորհիւ մինչեւ ցարդ պահպանած է խաղաղութիւն, յամենայնի եւս կարող պիտի լինի արգելուլ որ չխանգարուի այն։

ԱԺԱՆՍ ՌԻՒԴԷՐ

Բեռլրսպուրկ, 29 սեպտ.

Շաքիր փաշա ատ հասաւ երէկ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 18 Սեպտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱՐՈՒԹ

3 տարի Լոնտրայի վրայ (պանքայի)	.....	110 5/4
3 » » » (վճուկնին)	.....	110 5/8
3 Բարիզի » (պանքայի)	.....	22 87 1/2
3 » » » (վճուկնին)	.....	22 95

Օսմանեան Թանսիլիատ

		Գահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Մրաց. Ս. Սէրի Գ. Կ.		15 14
Պօրսային գոցուելէն վերջը	» »	15 14
Բերսայի մէջ	» »	— —
Աւտաւտուն բացուելուս	» »	15 15
Բարձրագոյն գին	» »	15 15
Նուազագոյն »	» »	15 15
Կէս օրին	» »	15 15

ԻՍԹԻԳՈՒԱՋՔ ՏԱՆԹԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	Գ. Կ.	36 27
Այս առաւօտ	»	36 27
Կէս օր	»	36 27

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԱԳԵՊԼՈՒՆ

Փոխառութիւն 1853)	Սէրի	21 30
» 1862)		
» 1860)		
» 1863) B	»	14
» 1872)		
» 1865)		
» 1869)	»	0 15 15
» 1873)		

ԻՍԼԱՄԻԵԷ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	(Գ. Կ.)	
Այս առաւօտ բացուեցաւ	(.....)	գործ չիկայ
Կէս օրին	(.....)	

ԲԱՅԵՆԴՐՈՒԹԻՒՆ

Օսմանէթ ֆէնտալ	Անգլ. Լ.	4 2
Քէրեսի ֆէնտալ	Գ. Կ. Օսմ. »	6 30
Պանք տը Ֆրանս	» »	5 30
Ասս. Շանտ է վալէօր	» »	3 25
Թրամուէյ	» »	325
Բուսէլի երկաթուղի	Ֆր.	35 1/2
Օպլիկասիոն տը Բարսելոնէ	»	—
Բամենեմուլի Լասրիսմի	»	88

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 29 սեպտեմբ. Ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտ		101 9/16
Օսմն. » Սէրի Դ. բացուեցաւ		13 13/16
» » » գոցուեցաւ		13 3/4
» » » Ա.		21 1/2
» » » Բ.		14 1/3
» » » Գ.		13 3/4
Օթօման 1871		74 3/8
Փոխառութիւն 1877		87 1/4
Պանք Օթօման		9 3/8
Ռուսական փոխառ. 1873		95 3/8
Եգիպտական միաչեալ (ինիֆիէ)		74 7/8
» » առանձն. (բրիմիէ մէ)		98 1/2
Տպրտ Պանկէ		71 7/8
Օսմանիալ (փոխառ. Լուչիլ)		95 1/4
Հունգարական պարտատոմսերի 4 %		— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25 60

Վիեննա, 29 սեպտեմբ. Ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126
Օսմանեան երկաթուղի	17

Բարիզ 29 սեպտեմբ. Ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթի 4 1/2 %	.....	109 5
» » 3 %	.....	81 65
Օսմանեան քոնսոլիտ Սէրի Դ. բացուեցաւ		14
» » » գոցուեցաւ		14 2 1/2
» » » Բ.		14
» » » Գ.		13 92 1/2
Օսմանեան երկաթուղի		34 50
» Բէյրութի բաժնեթղթեր		— —
Պանք Օթօման		494 37 1/2
Գրեսի Լիոնէ		567 50
» Ֆոնսիէ		1370
Բամենեմուն Լոնտրի		1262 50
Սուէզի ջրանց բ		2000
Ռուսական 5 % 1877 թ		100 3/4
Իտալական Ռանթի		98 65
Պարտիական (արտաքին)		68 3/8
Եգիպտական միացեալ		38 1 25
Բրիմերիմէ Թիւրք		355
5 % Հելլենական		362 50
Ջէյբ Լոնտրայի վրայ		25 42

ՄԵՐ ՄԻԱԿ ՄԽԻԹԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՆ ԷԼ ԱՆԿԱՐԳ ԴՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ Է

— —

Եթէ հայերը մի բանով կարող են պարծենալ, —այդ իրանց դպրոցներով է։ Մենք ուրիշ ոչինչ հասարակական կեանք չունենք, մեզանում ուրիշ ոչինչ չէ ոգողվում, բաց ի դպրոցներից։ Հայը, ժամանակակից հայը, իր բարոյական և մտաւոր միակ փրփրութիւնը տեսնում է դպրոցներում։ Սմէն տեղ, որտեղ ապրում են հայերը, մեր հասարակութիւնը, լինի նա քաղաքային, կամ գիւղական,—հիմնում է դպրոցներ։ Հարուստ հայը մեռնելիս՝ դպրոցների և ուսման գործին է կատարում իր կարողութիւնը...

Դեռ ևս ոչինչ հասարակական հիմնարկութիւններ, հրապարակական հաստատութիւններ չեն ոգողվում հայերի մէջ։ Հայը դեռ ևս չգիտէ պահպանել ոչ թատրոն, ոչ մամուլ... Միակ գործը որ միմիթարական է մեր մէջ, որ պահպանվում է հայի թէ անհատական և հաւաքական ոյժով, միակ հաստատութիւն որ եւ օտարների աչքում բարձրացնում է հայի անունը,— դա մեր դպրոցական գործն է, դա մեր բազմաթիւ դպրոցների գոյութիւնն է։ Հասարակական միակ մը-

[illegible] թեան մէջ է...

Ակամայ դրեցէք մեր բոլոր [illegible] թիւնները մեր դպրոցների մասին, դիտեցէք մեր ուսումնարանների գրութիւնը, անկեղծօրէն և մանրակրկիտ կերպով քննեցէք մեր դպրոցների վիճակը,— և կը համոզվիք որ հայերի այդ միակ սրտանքն էլ, հայոց հասարակական կեանքի այդ միակ մխիթարական գործն էլ՝ անկարգ դրութեան մէջ է։

Մտէք այս կամ այն հայոց դպրոցը, սկսած բարձրագոյն հոգեւոր ճեմարանից ու թեմական միջնակարգ հոգեւոր դպրոցներից մինչեւ վերջին ծխական վիճակեան ուսումնարանները, հարց ու փորձ արեցէք այս այն քաղաքից կամ գիւղից եկած ճանապարհորդին,—և ամէն տեղ կը լսէք հայերի, նոյն իսկ դպրոցական գործում մասնակցողների բերանից անվերջանալի դանգատներ մեր դպրոցների վերին աստիճանի անկարգ, անմխիթար կացութեան մասին։

Մեր հասարակական միակ մխիթարական գործն էլ, դպրոցը, ամէն տեղ, որտեղ հայերը ապրում են, ամենանկարգ դրութեան մէջ է գտնվում միշտ, քանի որ այդ գործի գոյութիւնն էլ չէ պայմանաւորվում միմիայն ընդհանուր շահի, ընդհանուր օգտի անհրաժեշտութեամբ, այլ պայմանաւորվում է անհատների ինքնասիրութեան, փառամոլութեան, կամ անձնական նիւթական շահի պահանջներով։

(Մշ.) Գ. Ա.

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

— —

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. 25 օգոստ.

Տիգրանակերտ թէպետ քանի մը տարիէ հետէ այցելու, Առաջնորդ, Պատրիարքական փոխանորդ կամ տեղապահք եկած են, բայց ամէն մէկը ժամանաւոր պատճառներով յաղողութիւն գտած չեն ազգային բարեկարգութեանց մէջ։ Ասոնցմէ վերջինն էր Դերձակեան սրբազան որ կարողացաւ ազգային երեսփոխանական, քաղաքական, տնտեսական եւ այլ ժողովներ ու խորհուրդներ կազմակերպել, եւ թէպետեւ վարժարան մը բանալու ձեռնարկութիւն ըրաւ և իր քսակէն մասմ'ալ ստակ զոհեց, բայց ոմանց չահալնդիներու չար մտաց հակառակութեամբ անյաջող ելք ունեցաւ և ինքալ Տիգրանակերտէն բաժնուելի ուզեց ու բաժնուեցաւ։

Տիգրանակերտի այժմեան վիճակը գրեթէ եկամուտ չունի, ազգային տուրք տուող չկայ. եթէ ուզուի, նախ պէտք կ'ըլլայ որ ժողովականներէ սկսուի, ապա մէկ մասին համար քիչ մը ծանր պիտի թուի, վասն զի միայն քուէ տալու խօսք խօսելու իրաւունք ունենալին կարծելով, պարտք ճանչնալ չեն ուզեր։

Տիգրանակերտի առաջնորդական իրաւունք տարին (չը հաստկուի ամիս) հազիւ 2500—3000 ղրշ. ըլլայ. թէպետ հոս գտնուած եկեղեցեաց տան ու հինգ հազար ղրշի. մօտ եկամուտ կան

թեմերուն ազգային Վիլայէթի գըտնուած առաջնորդէն խնամք կը խնդրեն, բայց առաջնորդը նախ նիւթապէս խնամուելու ենթարկուած է կարօտութեամբ։

Այս տարի Տիգրանակերտի կողմերը մարախէն բաւական վնասներ տեսան՝. Թուումբ ուրիշ այլ և այլ պակասութիւնները, այս ամէն անյաջողութեամբ, չքնաղակայ նահանգաց ազգայնոց ոմանք ակամայ կը ստիպուին կրօնափոխութեան դիմել, ճիզուիթք և արքանեակք իրենց հարստութեան ազդեցութեամբ խեղճ հայերը զանազան խոստմունքներով պապականութեան քաշել կը ճգնին։

Տիգրանակերտի ազգայինք մեծ մասամբ ստակ տալու սովորութիւնը կամ պարտաւորութիւնը վաղուց հետէ մոռացած ըլլալով, դպրոցի գրէթէ չգոյութեան առթիւ հայոց հարիւրաւոր մանկտիք և օրիորդք լատինացուց դպրոցը կը յաճախեն. հիմայ զրուցք կայ որ ճիզուիթաց կողմանէ գիշերօթիկ դպրոցի մը ձեռնարկութիւն ալ պիտի ըլլայ։ Սոքա Եւրոպայէն և կամ մասնաւոր տեղերէ ստակ բերելով կրօնա- [illegible] սալու չանքերն օր ըստ օրէ կաւելցնեն։

Այս նիւթական զոհողութեան ներքին պատճառը գիտնալ մեր խելքէն վեր է. իսկ գալով կրօնափոխութեան մասին, այս կրօնափոխութիւնը հաւատէ կամ թէ կրօնական զգացումէ առաջ եկած բան չեն, և այս մասին կրօնափոխութեան դիմողներ քանիցս իրենց ցաւերն յայտնելով դրաւոր կերպով խոստովանած են թէ հայութեան մէջ պակասութիւն մը տեսնելով չէ որ կրօնափոխ կ'ելլան, այլ իրենց խեղճ վիճակին համար։

Եւրոպական լրագրաց մէջ կարդացուեցաւ որպէս թէ Տիգրանակերտի Հայը բուն ճշմարիտ կրօնքը ճանչնալուն համար է որ կը դիմեն ի պապականութիւն։ չատ սուտ է և չատ սխալ. հացի խնդիրն է որ կը մղէ զիրենք ի կրօնափոխութիւն։

Դերձակեան Սրբազան Տիգրանակերտէն հեռանալուն առթիւ ժողովականաց խնդրանօք Եդեսիոյ Դեր. Խաչէն եպիսկոպոս Մխիթարեան Հայրն հոս այցելու հովիւ ղրկուեցաւ, բայց Ն. Սրբազանութեան ալ հոս գտնուիլն արդիւնք չունեցաւ. հոս քարոզ տալու համար չէ որ կղերական կուսակալ. կրօնափոխից ակնկալութիւնը մեծ մասամբ իրենց չքաւորութեան կարօտութիւնը լեցուցին է և կրօնափոխութեան դիմողները բուն Տիգրանակերտի ժողովրդեան մէջէն չեն, այլ շրջակայ նահանգաց ժողովրդէն։ Բեսապի գիւղի քահանայի կրօնափոխութիւնն որ 4 ամիս առաջ տեղի ունեցած էր, անոր պատճառներն յիշատակել այլ ևս աւելորդ է մեզ, վասն զի ամօթ կը համարինք։

Այս թշուառ վիճակի դարմանն հետեւեալն է. նախ Տիգրանակերտ գըտնուող առաջնորդի ապրուստն հայթայթելու համար վիլայէթի մէջ գտնուած Արղնի, Ջնքուշ և Մակաբատեցւոց վանուց վանահայրութիւնը կցուի Տիգրանակերտի առաջնորդութեան և առաջնորդն ունենայ փոխանորդներ և երբեմն այցելէ նոյն տեղերն։

Երկրորդ, Տիգրանակերտ, Սիլվան, Լբճէ, Պէյերիկ Միացեալ ընկերութեան կողմանէ տեղիս յարմար դպրոցներ բացուին, պատարակութեան լոյս տան, որ հայ ժողովրդեան հայ մանկտիք և ի վերջոյ տուն կազմող օրիորդք ճիզուիթաց թոյնէն ազատ մնան։

Երրորդ՝ այս տարի մարախի վնասները կրող Պէյերիկի բոլոր բնակչաց համար մեծաղոր տերութեան խնամքն և ակնարկութիւնը խնդրել՝ իրենց ցաւերու սերմ և այս ձեռնուան ապրուստն հոգալու համար։

Եթէ այս թշուառութեանց առաջքը չառնուի անտարբերութեամբ, ինչպէս որ Խորէն Սրբազան չկարողացաւ բան մ'ընել՝ նորէն ընտրուելիք առաջնորդն ալ որքան ուսումնական և ազդեցիկ ըլլայ կարող չպիտի ըլլայ յաջողութիւն գտնել թէ՝ ազգին և թէ իրեն համար։

• • •

ԱՌԵՒԱՆԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Ի ԲԱՐԵՐԴ. — ԽՈՒՎԱՐԹԻՒՆՔ.

Քաղաքիս բնիկներէն Թիւթիւնճեան Յովհաննէս, ընկերակցութեամբ դիմեալ 6 Լազերու, օգոստ. 3ին ցերեկուան ժամը տասնուկէսին արտին մէջէն բանի կ'առեւանգէ Աւերակի Յարութիւնեան Զմրութանուն օրիորդն, ուր իր ընտանեաց անդամոց ոմանց հետ հաց կը հնձէր։ Աւերակ և շրջակայ գիւղերէն ի խնդիր կ'ելնեն։ Լուսնակ և Մուշաղանց գիւղերու սահմանը կը գիպին, գնասնիներ կը փոխանակուին պահ մը ընդ մէջ խնդրոյս և առեւանգողաց, Լազերը կը փախչին, Յովհաննէս և օրիորդն անցայտ կ'ըլլան և կ'երթան Թաղթիւրը կ'ապաստանին։ Օգոստոս 10 ին ըստ օր երբ ատ տարածեցաւ այս զրոյց, Առաջնորդարանի Թագրիրի մէջոյսն ոստիկան զրկուեցաւ, որ գիշերայն բերաւ զանոնք ուղղակի կառավարութեան դուռը, ուր ի ներկայութեան պաշտօնական անձանց տեղի ունեցաւ սոյա առաջին հարցաքննութիւնն։ Աղջիկն յայտնեց թէ «Յովհաննէսը բանի առեւանգեց զիս և պատիւս կ'ուզեմ։ Ես ասիկա չեմ ուզեր։ Ինչպէս որ Աստուած կամեցաւ՝ ինչպէս ալ ըլլայ՝ ինչպէս ալ ըլլայ՝ ես ասիկա չեմ ուզեր։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԷՔԷՐԻ

Շամբ Շէրիֆ վէ միւշագաթը իւչիւն մահալինճէ միւպայասը միւնագասայա գօնուլան բուղէնը զէյթին պէհէր քիլօսը եիւղ էլլի սէքիզ, օթուզ տէօրթ վէ քէօմիւրին տախի օն տէօրթ, տէօրթ բարայա մահալի թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլտուղունտան, իթասը-նա թալիպ օյանլարընը իլլուլը եիրմի իքինճի կիւնինէ գատար մագամը Սէ-բասքէրի լէվազիմաթը ուժումիյէ տաի-բէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

16 իլլուլ 1887 — 1203
Նօ. 11 — 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԷՔԷՐԻ

Ցէս ֆապրիգասը իչիւն իթթիսալ օլունան նիւմունէսինէ թէվֆիգէն մէվ-գրի միւնագասայա գօնուլան իքի եիւզ էլլի պին քիլօ եէրլի գրրգմ իտրնէ վէ միւլհագաթը եարարղընըն պէհէր գէյսէի ճէտիտի տօգուզ զուրուշա օ-լարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իլ-լուլը ռումինին եիրմի իւչինճի չար-շէնպիհ կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը պիլ իճրա մէգքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէ-կինտէն, իթասընա վէ եիրմի տէօր-տիւնճի կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնգի-լինէ թալիպ պուլունանլարընը մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ուժումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

16 իլլուլ 1887 — 1204
Նօ. 9 — 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԷՔԷՐԻ

Զատրը աստաբլըզը իչիւն գալընը բամուգ պէզի, թօք պին պէհէրի գէրդ ալթը զուրուշ։

Անթարլըգ ամէրիգան, թօք պին պէհէր լիպրասը տէօրթ զուրուշ օ-թուզ փարա։

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարը իչիւն իթթիսալ օլունան նիւմունէյէ թէվ-ֆիգէն մէվգրի միւնագասայա գօնու-լան պալատէ մուհարրէր պէզլէր ֆի-յաթը մէվզուատէրի իլէ թալիպի էօհ-տէսինտէ օլուպ, իլլուլը եիրմի իւ-չինճի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը պիլ իճրա եէմմը մէգ-քիւրատէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէ-կինտէն, իթասընա վէ եիրմի տէօր-տիւնճի բէնչէնպիհ կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնգիլինէ բաղիպ պուլունանլէ-րին մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ուժումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

16 իլլուլ 1887 — 1205
Նօ. 10 — 2—3

ՀԱՆՐԱՁՐԱՑԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

VICHY

ՎԻՇԻ

Ֆրանսա (գաւառ Ալիէի)

ԿԱԼՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Վարչութիւն՝ փարիզ, 8, Պուլվար Մոնմարթր

PASTILLES DIGESTIVES. — Այս չաքար-ները Վիշիի մէջ պարունակուած են Ջեր-մուկներէն ելած աղով, ախորժահամ են և ապահով դարման մ'են դիւրամարսութեան դէմ։

SELS de VICHY pour BAINS. — Այն անձանց համար որք չեն կրնար Վիշի երթալ։

Կեղծէն զգուշանալու համար, սոյն դէ-ղերու և չիշերուն վրայ պահանջել ԸՆԿԵ-ՐՈՒԹԵԱՆ գրօշմը։ Կը գտնուի Պոլսոյ բոլոր դեղագործաց քով։ 663

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ

ԲԱՌՏԻՆԱ (Գորսիքա), Բնական հանքաջուր երկաթախառն, թթուային, կա-ղային. ամենադիւր դարման ընդդէմ արեան սակաւութեան, դեղնութեան, տենդի, սամ-մոքի ցաւերու, եւ արեան նուազութե-նէն յառաջ եկած ամեն հիւանդութեանց։

ՀԱՆՐԱՁԱՑԻՆ ԲՈԼՈՐ ՋՈՒՐԵՐԸՆ ԳԵ-ՐԱԶԱՆՑ։

Հանքին տէրն է Ֆ. Մոլինարի, 2, Պո-լո փողոց, Մարսիլիա։ Կ. Պոլսոյ մէջ գոր-ծակալք են ԳԱՌԱՎԻՍ եւ ԲԵՌԴԻԲԻԴի, Առա խան, 4, Մաքսի փողոց, Գալաթիա։ Կը ծախուի գլխաւոր դեղարանաց մէջ։ 621

ՅՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ

Ն. ԲԱՖԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Բոլիսի դէպ. կանոնաւոր գոլոր թանոց

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթա-ւք յառաջիկայ շաբաթ Ադանայ որ հոկտեմբեր 3ին Մարսիլիայէն և հոկտմ-բեր 12ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շաբա-թաւն է լա Կալ որ պիտի մեկնի հոկտեմ-բեր 3ին։

Ուղղուիլ և տեղեկութիւն

Նաւագնէքի, ուղեւորութեան և այլ տե-ղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹՒՆԻՈՒԹԻ ԲԸՊՈՒԼ
Թիւ 17—18 Գիւշիւք Միւլք
Մոմանէ փողոց, Թիւ 14 — 556

Ա. բաօնատեր — Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒՆ

CAISSE GENERALE D'EPARGNE ET DE CREDIT

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿ
ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ
ԱՆՆԱՏԵՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,000,000 ՖՐԱՆՔ

500 ֆրանգոց 2000 արէնդիներու բաժանել

Հիմնեալ ի Բարիզ 1880 ապրիլին
և Անանուն Ընկերութեան վերածեալ՝ 1881 մայիս 4ին

Կեդրոնատեղի 116, Ռբասվարակ Լաֆայէդ, Բարիզ

Վարչական խորհուրդ Պ. լը Մէգժոն տը Մոնդով (Ֆէլիքս), ասպետ Պատուոյ Լէ-գէոնի, նախկին երեսփոխան Պ. Պիւէ (Լէոն) Պ. Դ. Ռոդիվալ (Դ. Ռոդիվալ և ընկ. տունէն, սեղանաւորք)

Գործէր 1887 ի Տարեշրջանին համար, Պ. Օսմն (Վիզդոր) Պ. Պէլլիւք (Լէօ)

ՏՆՕՐԷՆ Պ. Մարիէօ (Մոռիս)

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿԸ նպաստակ և առաւելութիւններն են.

Խնայողութիւնն ամենուն դիւրամատչելի ընել։—Դիզ դրամ ունեցողները տեր ընել Բարիզի, Ֆրան-սայի քաղաքաց, և Ֆրանսայի Դուէտի Ֆոնտիէին պարտաթղթոց, ամեսական 5, 10 կամ 20 Ֆրան-գի վճարմամբ։—Խնայողութիւնն հրապուրիչ ընծայել, թոյլ տալով զնողին որ դեռ բոլոր սակը չը վճարած մասնակցի վիճակահանութեան և ստանայ տոկոսներ. միանգամայն ամեն անհանգստութիւն բառնալ, ամեսական ստացագրոց դրամն ստանալով իւր իսկ բնակարանէն։—

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿՆ խնայողական մնուցկերու ամենէն հանճարեղն է. սա գաղափարն վրայ հիմնեալ է թէ խնայողութիւնն աւելի կարեւորութիւն կուտայ արագապէս հանելու դիւրակցութեան, եթէ ոչ հարստութեան, քան ստանալու փոքր տոկոս մը վճարեալ գումարներէն։

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿԸ խնայողին կառաջարկէ երկու միաչեալ առաւելութիւններ, պարզեւի հաւասարութիւն և տոկոս։ Ուստի և, 1880էն ի վեր իւր ձեռքերեալ արժանին յուսացածէն վեր է. 1886ին ուներ աւելի քան 96 000 յանձնարարդ, որոցմէ շատերը կարեւոր պարգեւներ շահած են։

Ֆրանսական կամ պէլճիական մէկ կամ մէկ քանի պարտաթղթեր դնելու համար, կը բաւէ իւր ներկայացուցչոյ յանձնել առաջին վճարին գումարը. արժէքներին թիւն անչափալի կը հաղորդուի գնորդին։ Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործակալ

Ց. ԴՈՒՇՈՒՄՃԵԱՆ Մանսֆոֆա փողոց խան, 6, Պոլիս.

Պ. Պ. Միսաք Մօրուքեան եւ ընկ. գործակատարք յԻզմիր եւ ջրվակսքը Բաղաք Եուսուֆ, Իզմիր. Պ. Ց. Պ. Քալենտեան, գործակատար Պրուսայի Նահանգին համար. Իբէք խան, Պրուսա. Պ. Սարգիս Սարգիսեան, գործակատար Լիւտիրնէ, Իսքէլէ. Պ. Ց. Նշանպարտեան, գործակատար ի Կէշիսպօղլու. Պ. Սիմոնա Դաւիթեան, գործակատար յԱֆիոն Գարահիսար. Պ. Զարեհ Ամիրեան, գործակատար ի Սալարիա. Պ. Պ. Կ. Պոյաճեան և Ընկ., գործակատարք ի Տրապիզոն։ 748

ԵՐԿԱԹԻ ԲԷԲԴՈՆԱՏ
ՌՈՊԷՆԻ

ԲՈՒՆ ԵՐԿԱԹԱԽԱՌՆ ՋՈՒՐ ԴԻՒՐԱՄԱՐՍԵԼԻ

Որ յառաջ կուգայ մսին մնուցիչ տարրին եւ երկաթին բաղադրութենէն։

Շատ զօրեղ ախորժաբեր դեղ մ'է, եւ գերազանցապէս կազդուրիչ։

Բէբէդոնատ դը Ֆէռն, կերակրոց հետ խառնուելով, չտարբերուիր, ինչպէս կը լինին մէս երկաթախառն պատրաստութիւնները։

Ոչ պնդութիւն, ոչ ալ լուծում կը պատճառէ և որովհետև մարսուելու համար մեծ աշխատութեան պէտք չունի, երբէք ստամոքսի ծանրութիւն չպատճառեր։

ԲԷԲԴՈՆԱՏ ՏԸ ՖԷՌԸ

Կը տրուի կաթիլ առ կաթիլ։

Մէկ անգամուն 10էն 20 կաթիլ իւրաքանչիւր ճաշի ատեն, ոևէ հեղուկի կամ կերակուրի մէջ։

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է Դեղագործական մթերանոցը, Մեծ փողոց Գալաթիոյ, 35, կայսրան Պէյիքթաշի թրամուէյին, Փոքրաքանակ կը վա-ճառուի ամեն լաւ դեղարանաց մէջ։ 978 — 12—26

ԱՊԱՀՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ

Ընդհանուր գործակատար ՀԷՐՄ. ՀԷԼՊԻՆԿ
Կալամա, Քարանթինա փողոց, Թիւ 9

ԼԱԹՐԱՆՍԱԹԼԱՆԹԻՔ

ՇԱՀԱՒԷՑ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ԿԱՊԱՀՈՎԱԳՐԷ
ՏՈՒՆԵՐ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ, ԿԱՐԱՍԻՆՆԵՐ, ՇԱՐԺԱԿԱՆ
ԳՈՅՔ ԵՒ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՐԱՆՔ — 566

ԳՈՒԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ՐԻԼԱՅԸՆՍ

Ծովային ապահովագրութիւն։ —Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Պ. Վ. Ուիթոլ, Ուիթոլ խան Պահչէ-գապու Պոլիս. կամ Ղալաթիա Մէրթէպանի փողոց Իզզէթ բաչա խան Թիւ 6. — 686

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Հ. ԼԱՆՃ

24, Բէրլէմդէ փողոց, Ղալաթիա

ԹՈՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԻՆԵՐ
(Պղնձէ, ծուլածոյ և թափծու երկաթէ)
ԹՈՀԱՆՈՑԻ ՁՈՒՆԵՆԵՐ
ԲԷԴԵՐԱՅՈՎ ՏԱՓՑՈՂ ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐ
Քրիսթոֆլէ ոսկերչական գործեր

ԴԱՆԱԿՆԵՐ
ՊԱՐՏԷԶԻ ԿԱՀԵՐ

Զրհանք Հրշէջ դիւրատար մեքենայներ	Ոռոգութեան Գործիներ Ուսանի Հատուածներ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵԲԵՆԱՑԻ
ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԶԱՆԳԱԿ
ԵՐԿԱԹԵԱՑ ՄԱՆՐ ԳՈՐԾԻՔ
ՇԻՆՈՒԱՌԱՆԻՔԻՔ
Ամեն տեսակ գործիքներ

Տատանոց-Կշռորդք-Ցորենի կշռորդ

Սառուցի գործիներ — Սառցամաններ Սառուցեալ ըմպելեաց գործիներ Գինու մամուլներ	Տուշ — Լոգարան Լվանոց Մրջանիներ — Թեղանիի մեքենայ

32, Մահմատիէ փողոց, Ղալաթիա

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Հ. ԼԱՆՃ — 676

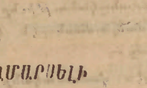

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆԴ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԱՐ

Ոչ կանոնաւորաբար Լէ բանն Լէյլէյլանտ և Արեւելեայ գիծ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալէքսիան	2500	Ֆաղոնեան	3700
Ալեքսան	2500	Ֆլորանեան	3700
Անատոլիան	2500	Ֆլորիան	3700
Ազիզեան	2500	Իպէրիան	3500
Աբասպիան	3700	Իպլերիան	3500
Գալաթիան	6000	Իոգրիան	3500
Գուլիստանի	6000	Լէսպիան	2200
Քասթէլեան	800	Լիկուրգեան	2500
Մարէնեան	2000	Լիսոան	800
Ցէսրոյ	700	Օլորթոյ	700
Էմիրլէն	3700	Բէրսիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆալէրիան	3700	Վիրմինեան	6800

Աբապան չոգենաւը, նաւատեր Ռիչար-դը, հոկտեմբեր 3ին ամսոյ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դի-մել առ ԷՖՈՒԹԸՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա.

Նաւատեարք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյ-լանտ և ընկ. Լիվրբուլ

Գործակալներ՝
Կ. Պոլիս, Խուսրաւ Լաֆոնդէն.
Զմիւրնայ, Պ. Պ. Քարվլը Եղբարք
Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահան և ընկ.
Մարդա, Ա. Քամիլերի.
Շէրա, Ս. Վօքոգօրալօ Որդիք և ընկ
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդալ և ընկ. — 846

ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՊՆԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՕՐԻՒՆԵՐՈՒԹԵԱՆ
ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ԴԵՂ ՏՐ. ՈՒԱԴՄԱՆԻ

Շատ քիչ դեղեր կրնան իրենց յաջողութիւնն հաստատել բժշկական այսքան բարձր անուններով, որպէս են. բրոֆ. Տր. Փոն Լանբը, բժիշկ Գերմանիոյ կայսեր, բրոֆ. Փոն Վէսդֆալ, բրոֆ. Շվանցինկէր ի Պերլին, բրոֆ. Փոն Սէռանզոնի ի Վիրթզպուրգ, բրոֆ. Փոն Նիէմայէրի ի Միւնիխ և ն.

Այս վերջինը կը գրէ ինձ, իւր հիւանդանոցին մէջ փորձելէ յետոյ.

«Խնդրեմ տեղեկութիւն տուէք ինձ թէ ո՞ւր դիմելը եմ այս աքանչելի դեղէն գնելու համար»։

Վիէննայի Բժշկական Մամուլը կ'ըսէ (1 մարտ 1885).

Տր. Ռոսսմանի Մ-ուրգանոը արժանի է մեծ բժշկաց բաղձանքի յանձնարարութեանց։

Այս Մարքուրիան միակ արդիւն դեղն է ընդդէմ Պարոնիան։

Մէկ մատնոցի օրարանախութեամբ դեղ եմէ ներքսարկեա արբանին մէջ, անմիջապէս արտաքնոց կ'երթաս. Եթէ ազդեցութիւնը սատ գործեր կամ արդեն է, կարելի է խառնել հարկ եղածին տակ ջուր, որպէս զի կանոնաւորապէս երթի փորը։

Մանկանց համար ցմախատն Մարքուրիանը միր բաւէ սովոր պարտ։

Մանկանց վատնոյ ատ թանկերին առաջին առնելու յոյսն գոյանին դարմանն է օրն երիւանգամ հանել փորը։

Աբէլեբերոնէն. Արբանին մէջ կը խառնեն քիչ մը բամբակ որ թաթխուած լինի ջրանատն Մարքուրիանի մէջ (ամբողջ ժամ մը, օրը երկու անգամ)։

Շամանոգաղ հիւանդութիւնց, Թիֆոի, Քուիրայի ևն. ատեն, մարդ զգուշանալու է ներքին դեղերէ։ Եթէ փորն օրը երկու անգամ եղնէ, լաւագոյն դարմանն է ժամանակ չտալու համար միքրոպներուն որ ծուալին։

Սամանոգ հիւանդութիւնէ. Ներքսարկութիւն մ'ընել ճարչ յետոյ։

Բարբ ոգեղանի դարբանոց մէջ, կաթուած, փսխում, ստամոքսի ցաւ, խիթ, հնչեղութիւն, փորին անմիջապէս եղնելը մեծ օգուտ կ'ընէ։ Շատ առատ ճաշ մը յետոյ մարդ ինքզինքը կը դտնէ ներքսարկութեամբ մը և չատ անգամ վտանգաւոր անմարսութեան մը առաջը կ'սանուս. ուշադրութիւնէ առաջ և ուղեւորութեան միջոցին, մի՛ մոռնար այս հանգիստ դեղը։

Նա որ գիտէ մաքրողական ներքին դեղերու չատ գործածութեան հետեւանքներն և մեծ քանակութեամբ ջուր ներս առնելով յատաջ եկած աղիտաբեր արդիւնքները, ինչպէս են ընդարմացում մեծ աղեաց, պնդութիւն, արիներիութիւն, պիտի ընտրէ միայն այս նոր դեղն, որ ազդեցութիւնը նոյն կը մնայ քանի մը տարի վերջն իսկ։

Դեղատանց մէջ կը ծախուի.

1	սանդղ չիլ	1	մէճիտիէ
1/2	չիլ	1/2	»
1/4	»	1/4	»
Գրեթէ		1/2	մէճիտիէ

Գործարանն նշան է դրեր մը և անունն էդիքզդներուն և չիշերուն վրայ։

ՏՐ. ՈՒԱԴՄԱՆՆ

Մասնագէտ որովայնի թթութեանց և կանանց հիւանդութեանց

Թուրքիոյ և Յունարիոյ համար միակ կեդրոնատեղին է Տր. Շմիտէկ, յԱդրիանուպոլիս։—Ի Կ. Պոլիս կը ծախուի Պ. Գասդորիտէսի դեղարանն, Քարաքէոյ թիւ 3 և ի Դեղագործական Մթերանոցն, Մեծ փողոց Գալաթիոյ, 35, Կայսրան Պէյիքթաշի թրամուէյից։

Մասնաւորապէս Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներուն համար դիմել առ Տր. Ուիլիամսոն Նիւ Եորք։ — 979

L'AVENIR DES FAMILLES ԼԱՎԸՆԵՒ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ

ԸՆՏԱՆԵԱՑ ԱՊԱԳԱՅՑ

Ապահովագրական Փոխադարձ Ընկերութիւն՝ Դրամագլխով վերակազմութեան համար 1880ին կազմեալ՝ ի Լիոն նոտար Միգիվիլօ տը Պէլէրի ստացած պայմանագրով

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է 61, Ռէբիւպլիք փողոց, 61—Լիոն (Ֆրանսա)

Ապահովագրեալ դրամագլուխը 53 միլիոն ֆրանք

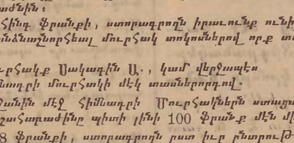

Մինչեւ ցայսօր եղած վճարումները են, 1,000,000 ֆրանք

Տարին չորս վճարումներ՝ Յունվար, Ապրիլ, Յուլիս և Հոկտեմբեր

Վարչական խորհուրդ. Պ. Հիվիէր, բժիշկ ի Լիոն, նախագահ.
Պ. Ալլէն, նախկին անօրէն, հիմնադիր ընկերութեան, ի Լիոն.
Օսիէնի, նախկին շահագրգիռ շրջանակի ի Լիոն.
Պոր, հասութաբեր ի Լիոն. Դալբաք կալուածատէր ի Լիոն. Մանդրել կալուածատէր ի Լիոն. Ռոբ, հասութաբեր ի Լիոն. Ժենին, ի Լիոն Մ. Ժ. Գալէն, հաշուապալ ի Լիոն, հաշուեքննիչ. Մ. Ալլէն, տեսուչ պատուիրակ, ընդհանուր անօրէն։

Լ'ԱՎԸՆԵՒՈՒ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեան, արագ զարգացում մ'ունեցած է։ Իւր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերադարձել գրամագլուխն, կանխավճարներու հաւանականութեամբ։—Մասնակիցներու կուտայ թէ ի փոխարէն միակ վճարի մը և թէ ամեսական հաստատ վճարներու (կարելի է ստորագրուիլ ամեսական մինչև մէկ ֆրանքէ սկսեալ)։ Ապահովագրեալներ ունինք որոնք մէկ ֆրանք մը վճարած էին և երկու հարիւր ֆրանք ստացած են։

Վճարմունքը կը կատարուին վիճակահանութեամբը, որը երբեք ամիսն անգամ մը տեղի կ'ունենան ի կեդրոնատեղին ընկերութեան, ի ներկայութիւն վարչական խորհրդին և շահակիցներու, հաւանական այնպիսի գործողութեամբ զոր ամեն մարդ կրնայ ստուգել։

Ընկերութեան գործառնութիւնները պետք չէ շփոթել վիճակահանութեանց հետ ուր տոմսերը բնաւ արժէք չունին վիճակահանութիւնն յետոյ։ Մեր մտս, բնդհանրապէս, ամենուն ալ վճարումներն ապահովեալ է, թիչ մը կանուխ կամ քիչ մը ուշ, ըստ դիպուածի։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՌՈՒԹԻՒՆԵՐ

Ընկերութեանս գործառնութիւնք բազմաթիւ են, ինչպէս Շարժական արժէից և փոխ տրուած գրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուստաց դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, Լիրախաղութիւնք և Գլխավճարք փոխառութեանց և Շարատարարուհատից և Վառուանականութեան մէջ գործածուած գրամագլխոց, Մանկանց Համար Օժիտք, Հանգստեան մնացուկ ծերութեան համար, ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։

Այս գործիքներ ձեռք բերելու համար, Ընկերութիւնս հաստատած է զանազան սակաշներ որոց վճարմունքը տեղի կ'ունենան առաւել կամ նուազ մերձաւոր ժամանակաց մէջ, ըստ բաղձանաց ապահովագրելոյն։

ՍԱԿԱԳԻՆ Ա.

Ամսական 1 ֆրանք, որ վճարուի միայն 60 ամիս, իրաւունք կուտայ 1000 ֆրանքի մուրհակի մը 10 թիւերով որոց ամենքն ալ հետզհետէ կը մնանակցին ամեն քառամսեայ վճարումն 1000 ֆրանքին։ Պարզ կրնայ ստորագրուիլ այնչափ անգամ 1000 ֆրանքնոց մուրհակի որչափ ամսական վճարէ մէկ ֆրանքնոց։

5 ֆրանքի ամսական բաժիմ մը, որ 60 ամիս վճարուի, իրաւունք կուտայ, ըստ ընտրութեան ստորագրողին, 5000 ֆրանքի ընկերութեան արժեթղթի մը, կամ միմիայն 3000 ֆրանքի և Լիոն քաղաքի պարտաթուղթի մը, որք կը մնանակցին ամեն վիճակահանութեանց և պարգեւներուն, մինչեւ անգամ 50,000 ֆրանքի բաժնին։

Ի փոխարէն ամսական հինգ ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի, ըստ իւր ընտրութեան

1· 500 ֆրանքի, առանձնաշնորհեալ մուրհակ տոկոսներով որք տարուէ տարի կ'աւելնան մինչև ցվճարումն, կամ

2· 5000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա., կամ վերջապես

3· 1000 ֆրանքի, Հիմնադրի մուրհակի մէկ տասներորդով։

Դատ. Անցեալ տարեշրջանին մէջ հիմնադրի Մուրհակներն ստացան 80 ֆրանք շահաբաժին, և ներկայ տարեշրջանին մէջ, շահաբաժինը պիտի լինի 100 ֆրանք մէն մի թուղթի վրայ։

Ի փոխարէն ամսական 8 ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւր ընտրութեան իրաւունք ունի

3000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և առանձնաշնորհեալ Մուրհակի մը 500 ֆրանքէն վճարելի, և տարով տոկոսներ որք երթալով կ'ածին մինչև վճարման օրը։

Դատ. Կը մնայ միայն ի վճարել 1921 առանձնաշնորհեալ մուրհակ։

Ի փոխարէն ամսական 10 ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի ըստ իւր ընտրութեան.

3000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և Պարատթղթի մը, կամ 1877ի Գուէտի Ֆոնսիէէն, կամ 1871ի Վիլլ տը Բառիէն, կամ Վիլլ տը Մառսէյէն։ (այս երեք արժեթղթերք վճարելի են 400 ֆրանքէն) կամ 1883ի Օպլիկասիոն Ֆոնսիէեէ մը 500 ֆրանքնոց, կամ վերջապէս

5000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և Բանամայի պարտաթղթի մը, շրջաբերութիւն 1883ի վերջապէս, ի փոխարէն ամսական 12 ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւր ընտրութեան իրաւունք ունի.

3000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. ինչպէս նաեւ 1879ի Ֆոնսիէռ. կամ Գամբեթալ Օպլիկասիոնի մը, վճարելի 500 ֆրանքի, կամ վերջապէս Իրգդէբօ Օպլիկասիոնի մը (Գուէտի Ֆոնսիէէն հետ միացուցած և 1000 ֆրանքէն վճարելի)։

ՍԱԿԱԳԻՆ Բ.

Այս սակաշնոյն մէջ, Մուրհակներն 500 ֆրանքէն վճարելի են մէկ տարիէն առ առաւելն միայն 25 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կ'ունենան երեք տարի անգամ մը վիճակահանութեամբ։—Բռնեմներն ամսական են և 2 ֆրանքի. առ առաւելն կը պահանջուին մինչեւ 15 տարի. կը դադրին երբ մուրհակը վաստկի վիճակահանութեան մէջ։

ՍԱԿԱԳԻՆ Գ.

Այս սակաշնոյն մէջ, մուրհակք վճարելի են մէկ տարիէն առ առաւելն մինչեւ 12 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կ'ունենան ամեն տարի յունվարի, ապրիլի, յուլիսի և հոկտեմբերի. առաջին երեքն 100 ֆրանքէն և հոկտեմբերինն 500 ֆրանքէն։—Ամսական բռնեմները 2 ֆրանքի են և միայն 50 ամիս վճարելի են։

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Լ'ԱՎԸՆԵՒՈՒ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ապահովագրական ընկերութիւնն մ'է հաստատեալ ըստ հրամանագրոյն 1868, յունուար 22ի, և հետեւաբար կը գործէ ընդ հսկողութիւնն պետութեան։ Հեռի լինելով շահադիտման կամ առեւտրական ոևէ գործէ, ոևէ վտանգի ենթակայ չէ։

Իւր գանձած դրամն ընկերութիւնը կը գործածէ Պետական Արժէկդիոց, Գանձոց թուղթերու կամ Պետութեան, քաղաքաց և նշանգաց երաշխաւորութիւնը կրող թուղթերու. այս դումարը բաւական է ապահովելու համար իւր շրջաբերութեան հանած բոլոր մուրհակներուն վճարումն, այնպէս որ մէն մի ստորագրող բոլորովին ապահով է ստանալու իւր ապահովագրութեանց ամբողջ դումարը։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պեսարս եֆ. Ամիրաձեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թալ խան, Թիւ 40, Պահչէ-գապու, Պոլիս։ — 1081

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

„ՏՕՅՁԸՐ ԼՕՅՏ"
Ի ՊԷՌԼԻՆ

Շահաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ ամեն անսակ տարանք, դրամածրաք և այլն, չոգենաւով եւ առագաստաւոր ուղարկուած։

Ընդհանուր գործակալ Կ. Պոլսոյ
ՏԻՐԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆ
Թիւ 1 Հավուզլու խան, Պոլիս — 791

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ 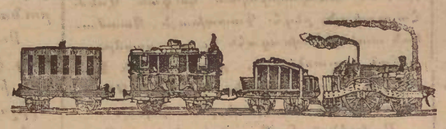 ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒԶԻՒՔ—ԶԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1887, մինչեւ յոյր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒԶԻՒՔ—ԶԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

Առաւօտ	4	6	8	10	2	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42
Կ. Պոլիս	6 15	6 49	7 17	7 45	8 15	8 41	9 10	10 11	10 37	11 10	11 38	1 49	2 17	2 50	3 46	4 14	4 47	5 16	5 49	6 18	6 44
Գում—գաբու	6 27	6 58	7 26	7 54	8 26	8 50	9 19	10 20	10 46	11 19	11 47	1 58	2 26	2 59	3 55	4 23	4 56	5 25	5 58	6 27	6 53
Նէշի—գաբու	6 32	7 2	7 30	7 58	...	8 54	9 23	10 24	10 50	11 23	11 51	2 2	2 30	3 3	3 59	4 27	5	5 29	6 2	6 31	6 57
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...